

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z HISTORII

Cele i zadania:

Zadaniem systemu sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych ucznia jest rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności wynikających z programu nauczania, co w konsekwencji prowadzi do formułowania oceny.

Podstawowym celem systemu sprawdzania i oceniania jest poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach, pomoc w rozpoznaniu uzdolnień i zainteresowań ucznia, motywowanie do dalszej pracy i rozwoju intelektualnego, a także dostarczanie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.

W KLASIE IV-VIII zgodny z nową podstawą programową

Szczegółowe wymagania edukacyjne oceniania w klasie IV

OKRES I

Rozdział I: Z HISTORIĄ NA TY.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń*
- rozróżnia przeszłość od współczesności
- rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej
- potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *ojczyzna, patriotyzm*
- podaje przykłady świąt rodzinnych
- podaje przykłady pamiątek rodzinnych
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *państwo, region, naród*
- wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice
- zna poprawną nazwę państwa polskiego
- przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (*data, tysiąclecie, wiek*)
- umieszcza daty na osi czasu
- przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie
- poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e.
- oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *mapa, plan*
- dostrzega różnice między mapą a planem

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne*
- rozróżnia pracę historyków i archeologów
- potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych
- wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki
- dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych
- poprawnie posługuje się terminami: *tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”*

- przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny
- wyjaśnia, czym jest patriotyzm
- podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych
- poprawnie posługuje się terminami: *mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia*
- wymienia elementy współtworzące państwo
- wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze
- przedstawia polskie symbole narodowe
- przedstawia najważniejsze święta państwowe
- wskazuje na mapie stolicę państwa
- poprawnie posługuje się terminami: *chronologia, okres p.n.e. i n.e*
- zamienia cyfry arabskie na rzymskie
- wyjaśnia, czym jest epoka historyczna
- porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie)
- samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom
- oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er
- poprawnie posługuje się terminami: *legenda, symbol, róża wiatrów*
- przygotowuje proste plany miejscowe
- objaśnia symbole legendy mapy
- odczytuje z mapy podstawowe informacje

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- porównuje pracę historyków i archeologów
- wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych
- wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej
- wyjaśnia, czym jest genealogia
- wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę
- podaje przykłady regionalnych tradycji
- charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów
- wskazuje Polskę na mapie świata
- wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta
- rozróżnia pojęcia *naród* i *społeczeństwo*
- przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych
- wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe
- opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych
- podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce
- podaje cezury czasowe epok historycznych
- przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: *początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków*
- przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych
- wyjaśnia, czym jest kartografia
- wyjaśnia, czym jest skala mapy
- rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów
- wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych
- przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością
- wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię
- tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie
- charakteryzuje inne regiony państwa polskiego
- wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną
- wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii
- rozróżnia mniejszość narodową od etnicznej
- wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe
- przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE
- charakteryzuje główne epoki historyczne
- podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu

- przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: *początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków*
- przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych
- interpretuje i wyciąga wnioski z mapy

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie
- przedstawia nowoczesne metody badania życia ludzi w przeszłości
- ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych
- przedstawia historyczną genezę regionu
- wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu
- ocenia, w jaki sposób różnorodność „małych ojczyzn” wpływa na bogactwo dużej
- omawia genezę polskich symboli narodowych
- wyjaśnia pojęcia: *emigracja, uchodźcy*
- wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery
- wyjaśnia różnicę między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim
- przedstawia elementy historii kartografii
- wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej

Rozdział II: OD PIASTÓW DO JAGIELLONÓW.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *plemię, Słowianie*
- wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie*
- opisuje wygląd grodu średniowiecznego
- wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor*
- charakteryzuje wygląd mnichów
- opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *uniwersytet*
- wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”
- opisuje wygląd średniowiecznego zamku
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rycerz, zbroja, herb, zamek*
- opisuje wygląd średniowiecznego rycerza
- przy pomocy nauczyciela, poprawnie posługuje się terminem: *Jagiellonowie*
- wie, kim był Władysław Jagiełło
- wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *rycerz, miecz, herb*
- opisuje wygląd i cechy rycerza
- podaje przykłady różnych herbów
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *astronom, obserwatorium, luneta*
- wie, kim był Mikołaj Kopernik

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminem: *Piastowie*
- przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego
- wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”
- wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich
- poprawnie posługuje się terminami: *misja, relikwie*

- zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025
- charakteryzuje postać św. Wojciecha
- opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej
- poprawnie posługuje się terminami: *reguła zakonna, skryptorium, pergamin*
- podaje przykłady zakonów
- opisuje życie wewnątrz klasztoru
- poprawnie posługuje się terminami: *dynastia, uczta u Wierzyńka*
- zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370
- wyjaśnia powiedzenie – *zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*
- poprawnie posługuje się terminami: *paź, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony*
- wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem
- opisuje wygląd średniowiecznego zamku
- charakteryzuje turnieje rycerskie
- poprawnie posługuje się terminem: *unia*
- zna wydarzenia związane z datami: 1385
- przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie
- poprawnie posługuje się terminami: *giermek, kopia, kodeks honorowy*
- zna wydarzenia związane z datami: 1410
- charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego
- wyjaśnia powiedzenie: *polegać jak na Zawiszy*
- poprawnie posługuje się terminami: *astronomia, teoria heliocentryczna*
- wyjaśnia powiedzenie: *wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię*

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka
- wymienia legendarnych protoplastów Mieszka
- przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu
- lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I
- opisuje bitwę pod Cedynią
- zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018
- opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów
- przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego
- wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego
- wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich
- wyjaśnia, jak należy rozumieć nakaz obowiązujący benedyktynów *módl się i pracuj*
- opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg
- wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich
- wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego
- opisuje zjazd monarchów w Krakowie
- wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej
- wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego
- wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze
- przedstawia powinności rycerskie
- charakteryzuje kodeks rycerski
- opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów
- przedstawia okoliczności zawiazania unii polsko-litewskiej
- wymienia postanowienia unii w Krewie
- charakteryzuje rycerski kodeks honorowy
- przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim
- opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem
- wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec
- przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego
- wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego

- wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej
- wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego
- charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę
- wyjaśnia znaczenie ksiąg i książek dla rozwoju wiedzy i nauki
- charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego
- argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy
- podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie
- omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw
- wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka
- wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej
- przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem
- przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika
- wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich
- określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej
- omawia dokument *Dagome iudex*
- ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego
- wskazuje przykłady lokalizacji najstarszych budowli zakonnych na ziemiach polskich
- wyjaśnia, jakie są związki między mnichami a nauką historyczną
- porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego
- wyjaśnia znaczenia panowania Kazimierza Wielkiego dla państwa polskiego
- przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach
- przedstawia stosunek Litwinów do unii w Krewie
- na podstawie mapy ocenia sytuację geopolityczną w Europie Środkowej po zawarciu unii
- przedstawia genezę i charakteryzuje różne zakony rycerskie
- opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd Mikołaja Kopernika
- wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół

OKRES II

III: WOJNY I UPADEK RZECZYPOSPOLITEJ.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *szlachta*
- wskazuje na mapie Zamość
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *potop szwedzki, husaria, Jasna Góra*
- opisuje wygląd i uzbrojenie husarii
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *encyklopedia, edukacja, reformy*
- wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa
- proponuje własne reformy w państwie oraz edukacji i wyjaśnia ich celowość
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *rozbiory, powstanie*
- wymienia państwa, które dokonały rozbiorów
- przedstawia cel powstania kościuszkowskiego
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *hymn państwowy*
- zna nazwisko autora hymnu państwowego
- potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *zabory, zabór rosyjski, wojna partyzancka*
- wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie
- charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *tajne nauczanie, laureat*
- wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim?

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *kanclerz, hetman, akademia*
- charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego
- poprawnie posługuje się terminami: *potop szwedzki, wielki wezyr, islam, odsiecz*
- zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683
- wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów
- zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania
- poprawnie posługuje się terminami: *Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe*
- wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
- wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest wspólnie obchodzony 14 października
- poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja, kosynierzy*
- zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795
- charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki
- poprawnie posługuje się terminami: *emigracja, legiony*
- zna wydarzenia związane z datą: 1797
- wskazuje na mapie Francję, Włochy, Lombardię
- charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego
- poprawnie posługuje się terminami: *działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie*
- zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864
- pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego
- charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta
- poprawnie posługuje się terminami: *Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający*
- charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie
- charakteryzuje postać i Marii Skłodowskiej-Curie

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna królów elekcyjnych: Stefana Batorego i Zygmunta III Wazę
- opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w.
- charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego
- wyjaśnia słowa Zamoyskiego: *Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie*
- przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry
- wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń
- wyjaśnia powiedzenie: *Polska przedmurzem chrześcijaństwa*
- charakteryzuje sytuację państwa polskiego w czasach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego
- przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania
- charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
- przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja
- opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego
- przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze
- opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady
- wie, kiedy *Mazurek Dąbrowskiego* został polskim hymnem narodowym
- charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim
- wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną
- opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego
- przedstawia skutki powstania
- porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne
- wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający
- wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji
- przedstawia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną
- przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji
- wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego
- wyjaśnia słowa Jana Sobieskiego: *lepiej w cudzej ziemi, o cudzym chlebie wojować, aniżeli samym się bronić o swoim chlebie*
- wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie
- wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu”

- wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego
- podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym targowiczán)
- wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym
- charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki
- wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego
- przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech
- wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona
- opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego
- wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło
- ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim
- wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla
- opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia, jakie cechy powinien mieć mąż stanu
- wyjaśnia pojęcie *populizm polityczny*
- wyjaśnia, dlaczego wojny XVII wieku przyczyniły się do osłabienia Rzeczypospolitej
- wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
- wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej
- charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte
- ocenia, czy Napoleon spełnił pokładane w nim przez Polaków nadzieje
- porównuje powstanie styczniowe z innymi powstaniem
- przedstawia różne metody walki o polskość
- wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym

Rozdział IV: KU WSPÓŁCZESNEJ POLSCE.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *II Rzeczpospolita*
- wskazuje na mapie obszar II RP
- wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *RP, ulani*
- przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą
- wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej oraz przebieg wschodniej granicy II RP
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *gospodarka, przemysł, minister, bezrobocie*
- wskazuje na mapie Polski Gdynię
- wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *okupacja*
- wie, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa
- opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *obozy koncentracyjne*
- opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej
- wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: *papież*
- wskazuje na mapie przebieg granic państwa polskiego po II wojnie światowej
- wie, kim był Karol Wojtyła
- przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: *kryzys, strajk*
- wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *I wojna światowa, Naczelnik Państwa*
- zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r.

- charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego
- poprawnie posługuje się terminami: *komunizm, bolszewicy, cud nad Wisłą*
- zna wydarzenia związane z datami: 15 sierpnia 1920 r.
- wyjaśnia, dlaczego 15 lipca 1920 r. obchodzone jest Święto Wojska Polskiego
- poprawnie posługuje się terminami: *eksport, import, okręg przemysłowy*
- charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego
- wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego
- poprawnie posługuje się terminami: *łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi*
- zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r., 1945
- charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego
- poprawnie posługuje się terminem „*żołnierze niezłomni*”
- zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach
- charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny
- wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła
- wyjaśnia pojęcie „*żołnierze niezłomni*”
- poprawnie posługuje się terminami: *konklawe, kardynał, pontyfikat*
- charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych
- wyjaśnia, dlaczego w czasach komunizmu ukształtowała się opozycja
- poprawnie posługuje się terminami: *związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół*
- zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989
- wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych
- zna głównych bohaterów „Solidarności” – L. Wałęsę, A. Walentynowicz, A. Gwiazdę

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową
- wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej
- przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej
- wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym
- opisuje przebieg Bitwy Warszawskiej
- wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego
- wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP
- omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej
- ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia
- charakteryzuje mit „*cudu nad Wisłą*”
- opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego
- przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego
- opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem
- przedstawia przebieg powstania warszawskiego
- ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją
- wskazuje na mapie największe niemieckie obozy koncentracyjne
- charakteryzuje postaci i działalność Witolda Pileckiego
- opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich
- ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka
- opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL
- charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu
- opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”
- przedstawia główne postulaty „Solidarności”
- wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny
- wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego
- ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej

- wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto
- wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką
- wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli
- charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego
- przedstawia politykę ZSRR wobec Polaków (mord katyński)
- wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów
- charakteryzuje działalność opozycji antykomunistycznej
- rozumie dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej
- wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego
- wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia sytuację geopolityczną w Europie powstałą w wyniku I wojny światowej, która umożliwiła Polakom odzyskanie niepodległości
- wyjaśnia, jak się miały ideały komunizmu do praktyki
- podaje przykłady współcześnie istniejących krajów komunistycznych oraz opisuje życie ich mieszkańców
- wyjaśnia rolę potencjału gospodarczego państwa we współczesnym świecie
- podaje przykłady udziału żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej
- wyjaśnia pojęcie *suwerenność*
- wyjaśnia pojęcie „*żelazna kurtyna*” oraz jego genezę
- charakteryzuje postać i działalność Ireny Sendlerowej
- podaje przykłady protestów Polaków wobec władz komunistycznych
- opowiada o rywalizacji między Związkiem Sowieckim a Zachodem

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z HISTORII KLASIE V

Szczegółowe wymagania edukacyjne oceniania w klasie V

OKRES I

Rozdział I: PIERWSZE CYWILIZACJE

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak*
- opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym
- potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt
- wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks*
- wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka
- wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii
- wyjaśnia zasadę *oko za oko, ząb za ząb*
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *piramida, faraon*
- wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil
- opisuje wygląd piramid
- porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Tora, Żydzi, Dekalog*
- wyjaśnia, o czym opowiada Biblia
- wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński*
- wskazuje na mapie: Indie, Chiny
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne*

- wyjaśnia, do czego służy pismo
- charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza*
- przedstawia, skąd wywodzą się praludzie
- opisuje życie ludzi pierwotnych
- charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza
- wyjaśnia znaczenie nabywania umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka
- poprawnie posługuje się terminami: *cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki*
- samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon
- wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii
- poprawnie posługuje się terminami: *faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag*
- wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej
- opisuje zakres władzy faraona
- poprawnie posługuje się terminami: *judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska*
- wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę
- wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem
- poprawnie posługuje się terminami: *Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak*
- wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu
- wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej
- wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie
- poprawnie posługuje się terminami: *papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński*
- wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka
- porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne
- wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią
- omawia przyczyny wynalezienia pisma

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym
- wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna
- przedstawia dawne i współczesne sposoby wytopienia żelaza
- opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji
- charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii
- wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym
- wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej
- przedstawia strukturę społeczną Egiptu
- podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan
- opisuje główne etapy historii Izraelitów
- charakteryzuje judaizm
- porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela
- opisuje system kastowy w Indiach
- charakteryzuje wierzenia hinduistyczne
- wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń
- przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły
- wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia
- wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej
- wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty
- objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym
- tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa

- wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny
- opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy
- charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon)
- wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem
- charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem
- przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej
- wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy
- wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe
- przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego
- wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia pojęcie ewolucji
- charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka
- porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach
- przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii
- wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii
- opisuje etapy pochówku faraonów
- charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel
- wyjaśnia terminy: *synagoga*, *rabin*
- podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce
- opisuje etapy pochówku faraonów
- charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel
- charakteryzuje buddyzm
- opowiada o filozofii Konfucjusza
- podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny
- opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse'a, język migowy)

Rozdział II: STAROŻYTNA GRECJA

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *demokracja*, *zgromadzenie ludowe*
- przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *mity*, *heros*
- przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *amfiteatr*, *igrzyska*, *olimpiada*, *stadion*
- opisuje rolę sportu w codziennym życiu
- przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *danina*, *sojusz*
- przy pomocy nauczyciela przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *imperium*
- uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim”
- określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *Hellada*, *Hellenowie*, *polis*, *demokracja*, *zgromadzenie ludowe*, *akropol*, *agora*
- wskazuje na mapie: Grecję, Ateny
- wyjaśnia znaczenie terminu *demokracja* i charakteryzuje demokrację ateńską
- poprawnie posługuje się terminami: *Olimp*, *mity*, *heros*, *Partenon*, *Herakles*, *Achilles*, *Odyseusz*, *koń trojański*
- przedstawia wierzenia starożytnych Greków

- wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję
- wyjaśnia, kim był Homer
- poprawnie posługuje się terminami: *Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski*
- wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji
- opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych
- poprawnie posługuje się terminami: *danina, sojusz, hoplita, falanga*
- przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego
- wyjaśnia, dlaczego Spartan uważano za najlepszych wojowników greckich
- wskazuje na mapie: Spartę, Persję
- wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas
- poprawnie posługuje się terminami: *imperium, węzeł gordyjski, hellenizacja*
- wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie
- opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego
- opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego)

Ocenę **DOBRA** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis)
- wyjaśnia, kim był Perykles
- opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach
- charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali
- omawia różne mity greckie
- przedstawia treść *Iliady* i *Odysei*
- wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: *koń trojański*
- opisuje charakter i cele antycznego teatru
- przedstawia dokonania nauki greckiej
- objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli
- wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles
- zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.
- charakteryzuje ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty
- posługuje się wyrażeniami: *spartańskie warunki, mówić lakonicznie*
- wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich
- wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę
- zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e. – charakteryzuje ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty
- posługuje się wyrażeniami: *spartańskie warunki, mówić lakonicznie*
- wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich
- wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę
- zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.
- wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej
- przedstawia skutki podbojów Aleksandra
- zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e.
- posługuje się terminami: *falanga macedońska, kultura hellenistyczna*
- wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej
- przedstawia skutki podbojów Aleksandra
- zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e.
- posługuje się terminami: *falanga macedońska, kultura hellenistyczna*

Ocenę **BARDZO DOBRĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną
- opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków
- omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków
- przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich
- porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi
- opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy
- wyjaśnia genezę biegów maratońskich
- tłumaczy znaczenie zwrotu: *wrócić z tarczą lub na tarczy*
- opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy
- wyjaśnia genezę biegów maratońskich
- tłumaczy znaczenie zwrotu: *wrócić z tarczą lub na tarczy*

- omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej
- charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego
- wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): *objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantalą, nić Ariadny*
- opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi
- charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym
- przybliża postać i dokonania Archimedesusa
- podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę
- porównuje ustroje Aten i Sparty
- opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa
- przedstawia siedem cudów świata
- wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego
- przedstawia siedem cudów świata
- wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego

Rozdział III: STAROŻYTNY RZYM

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *dyktator, cesarz*
- wskazuje na mapie: Rzym
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *provincia, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów*
- przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy*
- przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu
- omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks*
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament*

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz*
- przedstawia legendarne początki Rzymu
- wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński
- omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta
- poprawnie posługuje się terminami: *provincia, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów*
- wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego
- wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol
- omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego
- poprawnie posługuje się terminami: *bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki*
- wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały
- charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego
- poprawnie posługuje się terminami: *kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana*
- wyjaśnia powiedzenie: *Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu*
- poprawnie posługuje się terminami: *Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy*

Testament, Edykt mediolański

- charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa
- wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan
- omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy
- przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich
- opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami
- zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e.
- opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie
- opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego
- zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e.
- zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego
- wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem
- opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum
- wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw
- uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów
- omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej
- wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu
- omawia dokonania Wergiliusza i Horacego
- wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu
- wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa
- wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa
- zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej
- porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej
- wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium
- wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy
- wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: *chleba i igrzysk!*
- wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa
- opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie
- wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu *republika* przez Rzymian i współcześnie
- przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski
- przedstawia pozostałości Pompejów i Herculanium jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności
- opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie
- ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź
- przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)

Rozdział IV: POCZĄTKI ŚREDNIOWIECZA

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *ikona, freski, mozaika*
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *oaza, islam, Allah, Koran, meczet*
- przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *dynastia, cesarstwo, możnowładca*
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *prawosławie, ekskomunika*
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie*
- opisuje wygląd rycerzy zakonnych

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika*
- wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego
- tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem
- wyjaśnia znaczenie wyrażenia *bizantyjski przepych*
- poprawnie posługuje się terminami: *oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allach, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski*
- omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów
- wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności
- poprawnie posługuje się terminami: *Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka*
- wskazuje na mapie: zasięg terytorialny państwa Franków w czasach Karola Wielkiego, Akwizgran i Rzym
- poprawnie posługuje się terminami: *dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat*
- wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie
- przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV
- poprawnie posługuje się terminami: *Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie*
- wyjaśnia przyczyny ogłoszenia krucjat
- wskazuje na mapie: Ziemię Świętą i trasy wybranych krucjat
- omawia skutki pierwszej krucjaty

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodnio-rzymskiego oraz wschodnio-rzymskiego
- charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce
- podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego
- zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r.
- zna postać Justyniana I Wielkiego
- omawia dokonania Justyniana I Wielkiego
- przedstawia postać i działalność Mahometa
- omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu
- charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu
- zaznacza na osi czasu datę: 622 r.
- wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów
- charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego
- przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki
- zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r.
- omawia dokonania: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I
- wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej
- wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne
- przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w.
- przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji
- zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.
- przedstawia zakony templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania
- opisuje skutki wypraw krzyżowych
- przedstawia postać: Urbana II
- zaznacza na osi czasu daty: 1096 r., 1291 r.

BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola
- uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodnio-rzymską i grecką

- wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw
- wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem
- podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków
- wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej
- tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy
- wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę
- omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym
- omawia okoliczności zlikwidowania zakonu templariuszy

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią
- opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów
- wyjaśnia, jak zmieniło się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie
- ocenia potrzebę tolerancji religijnej
- wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem
- wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”
- przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego
- przedstawia informacje, które z zakonów rycerskich funkcjonują współcześnie i jaka obecnie jest ich rola
- ocenia rolę krucjat w kształtowaniu się relacji między chrześcijanami a muzułmanami

OKRES II

Rozdział V: SPOŁECZEŃSTWO ŚREDNIOWIECZA

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *senior, wasal, hold lenny, przywilej*
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rycerz, herb, kopia, ostrogi*
- opisuje uzbrojenie rycerzy
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, plug, radło, brona*
- porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *zakon, klasztor, uniwersytet*
- przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację
- wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *katedra, witraże, miniatura*
- przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce
- wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo*
- przedstawia, jak wyglądał hold lenny
- wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym
- poprawnie posługuje się terminami: *rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi*
- charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego
- wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem
- opisuje uzbrojenie rycerskie
- poprawnie posługuje się terminami: *gród, osada targowa, lokacja, zasadźca, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, plug, radło, brona*
- opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta
- charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast

- opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej
- poprawnie posługuje się terminami: *zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet*
- charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu
- opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym
- poprawnie posługuje się terminami: *biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, luki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał*
- wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała *biblia pauperum*

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym
- opisuje zależność między seniorem a wasalem
- opisuje życie codzienne rycerstwa
- przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego
- opisuje ceremonię pasowania na rycerza
- wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi
- przedstawia organy samorządu miejskiego
- charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan
- wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka
- przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne
- wyjaśnia określenie *benedyktyńska praca*
- charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo
- porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne
- przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu
- charakteryzuje styl romański
- omawia cechy stylu gotyckiego

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane
- przedstawia historię najślynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa
- opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce
- znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości
- porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze
- wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitularz
- porównuje styl gotycki i romański
- przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie
- przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu
- przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie
- znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku
- opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia
- znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju

Rozdział VI: POLSKA PIERWSZYCH PIASTÓW

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *wielka wędrówka ludów, plemię*
- przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *książę, dynastia*
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *arcybiskupstwo, koronacja*
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *insygnia królewskie*
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *senior i juniorzy, zasada senioratu*
- posługuje się terminami: *gród, podgrodzie, danina, posługi*
- przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu
- opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie*
- przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich
- charakteryzuje wierzenia Słowian
- wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich
- poprawnie posługuje się terminami: *książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex*
- wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski
- opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy
- zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r.
- wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I
- poprawnie posługuje się terminami: *relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja*
- opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów
- wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite
- omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III
- zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.
- poprawnie posługuje się terminem: *insygnia królewskie*
- wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”
- wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela
- omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława
- zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.
- poprawnie posługuje się terminami: *palatyn (wojewoda), testament, zasada senioratu, senior i juniorzy*
- wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego
- opisuje postaci: Władysława Hermana, Sieciecha, Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa
- zaznacza na osi czasu daty: 1109 r. i 1138 r.
- poprawnie posługuje się terminami: *gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna*
- charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim
- omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia najstarsze państwa słowiańskie
- wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim
- wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody
- przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I
- wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I
- opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami
- przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie
- opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami
- opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego
- ocenia postawę Bezpryma
- przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego
- charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego

- opisuje rządy Władysława Hermana i rolę Sieciecha w jego państwie
- przedstawia przebieg konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem
- opisuje niemiecki najazd w 1109 r. i obronę Głogowa
- przedstawia sukcesy Krzywoustego w walkach z Pomorzanami
- omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego
- przedstawia charakter drużyny książęcej
- wyjaśnia powinności ludności względem władcy

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych
- wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański
- uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski
- wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim
- opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski
- opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego
- wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem
- ocenia postawę Bolesława wobec brata
- wyjaśnia zasadę senioratu
- wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron
- wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich
- przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim
- omawia dokument *Dagome iudex* i jego wartość jako źródła historycznego
- przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich
- wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego
- wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego
- ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
- przedstawia postać Galla Anonima
- wyjaśnia znaczenie dostępu państwa do morza
- ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu
- wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych

Rozdział VI: POLSKA W XIII-XV W.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rozbicie dzielnicowe*, *dzielnica senioralna*, *Tatarzy*
- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *starosta*, *Szczerbiec*
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *uniwersytet*, *Orle Gniazda*, *Akademia Krakowska*
- przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki”
- wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: *zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *unia personalna*
- przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę
- przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *wojska zaciężne*, *żołd*
- przy pomocy nauczyciela opisuje okoliczności śmierci Władysława Warneńczyka

- przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *szlachta, sejm walny, izba poselska, senat*

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka*
- charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego
- wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego
- omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego
- zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.
- poprawnie posługuje się terminami: *starosta, Szczerbiec*
- wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków
- omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka
- zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.
- poprawnie posługuje się terminami: *uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska*
- wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę
- zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.
- poprawnie posługuje się terminami: *Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie*
- wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej
- opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem
- wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewo, Horodło, Grunwald, Toruń
- opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena
- zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.
- poprawnie posługuje się terminami: *Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żold*
- wskazuje na mapie: Węgry, Warnę, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, państwa rządzone przez Jagiellonów w drugiej połowie XV w.
- omawia dokonania: Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego i Kazimierza Jagiellończyka
- zaznacza na osi czasu daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r.
- poprawnie posługuje się terminami: *monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat*
- przedstawia sejm walny oraz jego skład
- zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia
- omawia skutki rozbicia dzielnicowego
- opisuje kolonizację na ziemiach polskich
- przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II
- opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie
- przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju
- opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami
- przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu
- charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego
- wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa
- przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę
- wymienia postanowienia unii w Krewie
- przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu
- wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle
- przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej
- charakteryzuje rządy Kazimierza Jagiellończyka
- opisuje przebieg wojny trzynastoletniej
- przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego
- wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę
- wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce

- przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie
- wyjaśnia znaczenie konstytucji *Nihil novi*

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia historię zakonu krzyżackiego
- wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu
- wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki
- wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa
- tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej
- wyjaśnia znaczenie ucztu u Wierzyńka
- charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji
- wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński
- wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiązania Związku Pruskiego
- porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego
- uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki
- przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce
- tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową
- wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmiku walnego: izby poselskiej oraz senatu

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- charakteryzuje sposób walki Mongołów
- przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego
- przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju
- przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami
- wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów
- przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego
- uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj
- przedstawia Jana Długosza jako historyka i wychowawcę przyszłych królów Polski
- wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo
- ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę

Szczegółowe wymagania edukacyjne oceniania w klasie VI

OKRES I

Rozdział I: NARODZINY NOWOŻYTNEGO ŚWIATA.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wskazuje na mapie Indie, Amerykę
- podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab)
- wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki
- podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia
- wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie)
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Stary Świat*, *Nowy Świat*
- podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą
- zaznacza na osi czasu epokę renesansu
- wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku
- wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie – trzy dziedziny jego zainteresowań
- wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu,

- wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia
- wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji
- poprawnie posługuje się terminem: *odpust*
- wymienia wyznania protestanckie
- poprawnie posługuje się terminem: *sobór*
- przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie
- wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją
- oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza tona osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy
- poprawnie posługuje się terminami: *karawela, Kompas*
- podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia
- wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie
- poprawnie posługuje się terminem: *cywilizacje prekolumbijskie*
- wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków
- wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki
- przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych
- wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej
- poprawnie posługuje się terminem: *renesans*,
- podaje czas trwania epoki renesansu
- przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: *człowiek renesansu*
- opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu
- wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia
- poprawnie posługuje się terminem: *mecenat*
- wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł
- poprawnie posługuje się terminami: *reformacja, protestanci*
- określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu
- wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji
- charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli
- poprawnie posługuje się terminami: *kontrreformacja, seminarium duchowne*
- przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji
- wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów
- wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych
- wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz)
- poprawnie posługuje się terminem: *tubylec*
- wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami
- poprawnie posługuje się terminami: *kolonia, niewolnik, plantacja*
- przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie
- tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki
- opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce
- wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska
- poprawnie posługuje się terminami: *antykw, humanizm*
- charakteryzuje epokę renesansu

- wyjaśnia nazwę nowej epoki
- charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców,
- poprawnie posługuje się terminem: *fresk*, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką
- poprawnie posługuje się terminami: *pastor*, *celibat*, *zbór*
- wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji
- opisuje okoliczności powstania anglikanizmu
- przedstawia skutki reformacji
- przedstawia postanowienia soboru trydenckiego
- poprawnie posługuje się terminami: *heretyk*, *inkwizycja*, *indeks ksiąg zakazanych*
- wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii
- podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy
- poprawnie posługuje się terminem: *astrolabium*
- wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód
- przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych
- poprawnie posługuje się terminem: *konkwistador*
- opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro)
- wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków
- wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu
- przedstawia poglądy humanistów
- poprawnie posługuje się terminami: *attyka*, *arkada*, *kopuła* do opisu budowli renesansowych
- Charakteryzuje poglądy Marcina Lutra
- opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę *czyj kraj, tego religia*
- przedstawia na mapie podział religijny Europy
- charakteryzuje działalność zakonu jezuitów
- przedstawia zasady obowiązujące jezuitów

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka
- wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich
- przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych
- wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie
- wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy
- porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni
- poprawnie posługuje się terminem: *perspektywa*
- podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę
- charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina
- wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej
- przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej
- podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia

Rozdział II: W RZECZYPOSOŁITEJ SZLACHECKIEJ

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *szlachta, herb, szabla*
- przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach
- wymienia zajęcia szlachty
- wskazuje na ilustracji postać szlachcica
- poprawnie posługuje się terminami: *folwark, dwór*
- na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego
- opisuje zajęcia chłopów i mieszczan
- wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta
- podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
- wskazuje na obrazie Jana Matejki *Hołd pruski* postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna
- wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej
- wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce
- poprawnie posługuje się terminem: *włoszczyzna* i wskazuje jego pochodzenie
- wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów
- wskazuje na obrazie Jana Matejki *Unia lubelska* postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii
- podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
- wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej
- poprawnie posługuje się terminem: *tolerancja*
- zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej
- poprawnie posługuje się terminem: *elekcja*
- krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji
- wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota*
- wymienia izby sejmu walnego
- przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego
- wyjaśnia funkcjonowanie zasady *liberum veto*
- poprawnie posługuje się terminami: *splaw wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna*
- przedstawia gospodarczą działalność szlachty
- wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą
- wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju
- wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty
- opisuje zależność Prus Książęcych od Polski
- wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty
- wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce
- wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim
- charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata
- poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna, unia realna*
- wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów
- wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie
- wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów
- wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej
- podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia

- wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”
- poprawnie posługuje się terminami: *wolna elekcja*, *bezkrólewie*
- podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji
- opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia prawa i obowiązki szlachty,
- poprawnie posługuje się terminem: *pospolite ruszenie*
- wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu
- podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji *Nihil novi* (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
- przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji *Nihil novi*
- wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje
- wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich
- tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie
- przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.)
- wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie
- wyjaśnia skutki rywalizacji Polski, Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty
- poprawnie posługuje się terminami: *arras*, *krużganki*, *mecenat*
- charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego
- opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce
- uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu
- przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika
- przedstawia postanowienia unii lubelskiej
- charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej
- analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego
- przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej
- poprawnie posługuje się terminem: *innowierca*
- nazywa świątynie różnych wyznań
- wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce
- omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej
- przedstawia zasady wyboru monarchy
- na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji
- wyjaśnia skutki wolnych elekcji

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *sejm walny*, *sejmiki ziemskie*
- przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym
- charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień
- przedstawia skład izb sejmu walnego
- wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki
- wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom
- wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego
- poprawnie posługuje się terminem: *hołd lenny*
- przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki
- poprawnie posługuje się terminami: *teoria geocentryczna*, *teoria heliocentryczna*
- wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce
- przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu
- przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu
- pisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów
- wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości

- wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę
- poprawnie posługuje się terminami: *katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie*
- charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej
- wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii
- tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian
- wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni
- poprawnie posługuje się terminami: *Artykuły henrykowskie, pacta conventa*

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej
- porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski
- wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej
- wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki
- opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego
- charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa
- wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski
- opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie
- wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów
- nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań
- wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej
- wyjaśnia wpływ *Artykułów henrykowskich* i *pacta conventa* na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej

Rozdział III: W OBRONIE GRANIC RZECZYPOSOLITEJ

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie
- wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski
- poprawnie posługuje się terminem: *hetman*
- wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji
- wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę
- wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)
- wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie
- wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji
- rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych
- poprawnie posługuje się terminem: *potop szwedzki*
- wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami
- wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego
- wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty
- wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem
- przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej
- poprawnie posługuje się terminami: *sułtan, husarz, janczar*
- podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń

- wskazuje na mapie Wiedeń
- charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą
- wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.
- opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w.
- wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu
- wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka
- przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego
- podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
- opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem
- przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem
- wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn
- wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie
- podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz)
- wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy
- wyjaśnia, kim byli Kozacy
- poprawnie posługuje się terminem: *Zaporoże*
- wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola
- podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)
- charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego
- uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą
- podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.), pokoju w Oliwie (1660 r.)
- charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej
- poprawnie posługuje się terminami: *islam*, *wezyr*
- charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy
- podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.), odsieczy wiedeńskiej (1683 r.)
- wymienia skutki wojen z Turcją
- wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski
- wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne
- poprawnie posługuje się terminem: *barok*
- zaznacza na osi czasu epokę baroku
- wymienia dwie – trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej
- z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym
- wyjaśnia, czym były kalwarie

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty
- poprawnie posługuje się terminami: *piechota wybraniecka*, *dymitriada*, *Kreml*, *bojar*
- opisuje następstwa dymitriady
- wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)
- charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w.
- poprawnie posługuje się terminem: *clo*
- opowiada przebieg wojny o Inflanty
- wskazuje na mapie Oliwę

- podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia
- wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi
- przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków
- wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko)
- uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową
- poprawnie posługuje się terminem: *wojna podjazdowa*
- wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę
- wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce
- przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich
- poprawnie posługuje się terminami: *haracz, ekspansja*
- podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.)
- wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim)
- wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.
- poprawnie posługuje się terminem: *liberum veto*
- wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy)
- wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw
- charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku
- charakteryzuje ideologię sarmatyzmu
- wyjaśnia pochodzenie terminu *sarmatyzm*
- wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka”
- opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo
- wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca
- wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji
- podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.)
- wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji
- przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów
- tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych
- przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie
- omawia główne etapy powstania
- wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską
- wskazuje na mapie Perejasław
- podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.)
- wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich
- wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego
- wymienia postanowienia pokoju w Oliwie
- omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w.
- przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię
- wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)
- charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii
- wskazuje objawy kryzysu państwa
- podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego
- poprawnie posługuje się terminami: *putto, ornament*

- wyjaśnia genezę epoki baroku
- wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki
- wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji
- przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie
- przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)
- przedstawia skutki powstania Chmielnickiego
- wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.)
- ocenia politykę szlachty wobec Kozaków
- przedstawia skutki potopu szwedzkiego
- wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego
- opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu
- przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.
- przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego
- wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci
- wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmów
- wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym
- charakteryzuje barok jako epokę kontrastów

OKRES II

Rozdział IV: OD ABSOLUTYZMU DO REPUBLIKI

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej
- przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego
- wskazuje na mapie Francję
- wskazuje na mapie Anglię i Londyn
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *parlament*
- wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej
- poprawnie posługuje się terminem: *oświecenie*
- zaznacza na osi czasu epokę oświecenia
- podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)
- wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w.
- wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus
- wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia
- wskazuje na mapie Stany Zjednoczone
- określa czas powstania Stanów Zjednoczonych
- wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA
- przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminem: *monarchia absolutna*
- wymienia uprawnienia monarchy absolutnego
- wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce
- wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.)
- opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV
- poprawnie posługuje się terminem: *monarchia parlamentarna*
- wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej
- wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego
- przedstawia zakres władzy dyktatora
- poprawnie posługuje się terminem: *klasycyzm*
- wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie
- charakteryzuje styl klasycystyczny
- z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym
- wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia
- tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem
- poprawnie posługuje się terminami: *absolutyzm, absolutyzm oświecony*
- podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego
- wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego
- wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji

- poprawnie posługuje się terminami: *kolonia, konstytucja*
- wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej
- wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów
- podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA (1787 r.)
- wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim
- porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *manufaktura, cło, import, eksport*
- wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą
- przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji
- wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem
- przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego
- charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej
- charakteryzuje ideologię oświecenia
- przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy
- wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach
- wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu”
- wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej
- przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim
- opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty
- poprawnie posługuje się terminem: *bojkot*
- podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.)
- charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości
- przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminem: *hugenoci*
- opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski)
- omawia politykę gospodarczą ministra Colberta
- opowiada o twórczości Moliera
- poprawnie posługuje się terminami: *purytanie, nowa szlachta, rojaliści*
- przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania
- wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii
- przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau
- poprawnie posługuje się terminem: *ateizm*
- omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau
- wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia
- charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach
- wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw
- opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku
- przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA
- wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown
- omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA
- opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA
- wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy
- wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV
- wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii
- porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej
- wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi
- przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania *Wielkiej encyklopedii francuskiej*
- porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego
- podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)
- poprawnie posługuje się terminami: *Kongres, Izba Reprezentantów* – charakteryzuje ustrój polityczny USA

Rozdział V: UPADEK RZECZYPOSOLEJ

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w.
- opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie
- poprawnie posługuje się terminem: *rozbiory Polski*
- podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.)
- wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie
- przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski
- wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki
- podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej

- poprawnie posługuje się terminem: *szkoła parafialna*
- podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych
- poprawnie posługuje się terminem: *konstytucja*
- podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.)
- wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski
- na obrazie Jana Matejki *Konstytucja 3 maja 1791 roku* wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego
- poprawnie posługuje się terminami: *naczelnik, kosynierzy, zaborcy*
- wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania
- wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna, anarchia*
- wskazuje na mapie Saksonię
- wymienia przyczyny anarchii w Polsce
- przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform
- charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego
- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru
- przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski
- ocenia postawę Tadeusza Rejtana
- poprawnie posługuje się terminami: *ambasador, emigracja*
- poprawnie posługuje się terminem: *obiady czwartkowe*
- przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej
- wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.
- podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i II rozbioru (1793 r.)
- wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego
- wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie *liberum veto* i wolnej elekcji)
- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru
- charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki
- poprawnie posługuje się terminem: *insurekcja*
- podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz III rozbioru Polski (1795 r.)
- wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego
- wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *konfederacja, liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka*
- wyjaśnia sens powiedzeń: *Od Sasa do Lasa* i *Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa*
- przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego
- charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.
- opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski
- wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w.
- wskazuje następstwa konfederacji barskiej
- porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki *Rejtan – Upadek Polski*
- charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną
- podaje przykłady budowli klasycystycznych
- charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego

- przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor”
- omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN
- charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego
- opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiore
- podaje cel obrad Sejmu Wielkiego
- przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.)
- wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce
- charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa
- opowiada o bitwie pod Raławicami i przedstawia jej znaczenie
- wskazuje na mapie Raławice i Połaniec
- wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki
- wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego
- podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.)
- wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski
- opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III
- poprawnie posługuje się terminem: *prawa kardynalne*
- podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.)
- przedstawia cel walki konfederatów barskich
- opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego
- wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform
- przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia
- wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli)
- wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej
- opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego
- charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja
- przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari
- opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.),
- przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie
- poprawnie posługuje się terminem: *uniwersał*
- przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego
- opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej
- wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego
- wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej
- przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej
- charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego
- podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie
- charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki
- wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.

Rozdział VI: REWOLUCJA FRANCUSKA I OKRES NAPOLEOŃSKI

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wskazuje na mapie Francję i Paryż
- poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja, rewolucja, Bastylia*
- podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską
- wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca
- poprawnie posługuje się terminami: *gilotyna, terror*
- przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI
- charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę
- określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską
- przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej
- poprawnie posługuje się terminem: *Wielka Armia*
- wskazuje na mapie Rosję i Moskwę
- opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję
- wymienia państwa zaborcze
- wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki
- podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech
- wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie
- podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie posługuje się terminami: *burżuazja, Stany Generalne*
- wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji
- podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.)
- charakteryzuje postać Ludwika XVI
- przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI
- poprawnie posługuje się terminem: *republika*
- charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre’a
- wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja
- wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja
- podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie
- poprawnie posługuje się terminem: *zamach stanu*
- przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona
- wskazuje na mapie tereny zależne od Francji
- przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję
- opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia
- wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów”
- wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk
- poprawnie posługuje się terminami: *legiony, emigracja*
- podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.)
- wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo
- przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem
- przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego,
- wskazuje na mapie Tylżę
- podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807r.1815 r.)

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej
- opisuje położenie stanów społecznych we Francji
- wyjaśnia zadania Konstytuanty
- przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela
- poprawnie posługuje się terminem: *monarchia konstytucyjna*
- poprawnie posługuje się terminami: *jakobini, dyktatoriat*
- opisuje rządy jakobinów
- wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terozem
- przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy
- charakteryzuje rządy dyktatoriatu
- przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoriatu
- poprawnie posługuje się terminem: *blokada kontynentalna*
- wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii
- charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.)
- wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona
- poprawnie posługuje się terminami: *taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja*
- przedstawia strategię obronną Rosji
- opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję
- podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.)
- przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem
- wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem
- opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich
- przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo
- charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego
- przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego
- wskazuje na mapie Raszyn
- wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji
- opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny
- podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.)
- charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji
- poprawnie posługuje się terminem: *radikalizm*
- wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre’a sens powiedzenia: *Rewolucja pożera własne dzieci*
- przedstawia skutki rządów jakobinów
- wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów
- wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoriatu
- przedstawia etapy kariery Napoleona
- podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.)
- wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów
- podaje datę pokoju w Tylży (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia
- omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona
- podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.)
- wskazuje na mapie Borodino
- omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii
- opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości

- charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich
- wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji
- omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego
- wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej
- wskazuje na mapie Somosierrę
- opowiada o szarzy polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego
- wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
- wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji
- ocenia terror jako narzędzie walki politycznej
- opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego
- przedstawia przyczyny klęski Napoleona
- wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych
- wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków
- podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)

Szczegółowe wymagania edukacyjne oceniania w klasie VII

OKRES I

Rozdział I: EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska
- zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815)
- wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim
- podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, rewolucja przemysłowa, maszyna parowa
- zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763)
- identyfikuje postać Jamesa Watta
- wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: ideologia, proletariat, ruch robotniczy, strajk, związek zawodowy
- identyfikuje postać Adama Smitha
- wyjaśnia znaczenie terminu Wiosna Ludów
- zna datę Wiosny Ludów (1848–1849)
- wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów;
- wymienia przyczyny Wiosny Ludów

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze
- zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza

(IX 1815)

- prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego
- przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich
- wyjaśnia, dlaczego Wiedeń stał się miejscem obrad kongresu
- wyjaśnia znaczenie terminów: manufaktura, fabryka, urbanizacja, kapitał, kapitaliści, robotnicy, proletariatus
- identyfikuje postacie: Samuela Morse'a, George'a Stephensona
- wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej
- omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji
- wyjaśnia znaczenie terminów: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm
- identyfikuje postacie: Edmunda Burke'a, Karola Marksa
- przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyizmu i ruchu robotniczego
- wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, parlament frankfurcki
- zna daty: rewolucji lipcowej we Francji (1830), wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848)
- identyfikuje postacie: Mikołaja I, Ludwika Napoleona Bonapartego, Franciszka Józefa I
- wskazuje na mapie państwa, które uzyskały niepodległość w pierwszej połowie XIX w.
- przedstawia przyczyny i przejawy walki z ładem wiedeńskim
- przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815)
- identyfikuje postacie: Aleksandra I, Charles'a Talleyranda, Klemensa von Metternicha
- omawia przebieg „stu dni” Napoleona
- przedstawia okoliczności powstania Świętego Przymierza
- opisuje przebieg obrad kongresu wiedeńskiego
- charakteryzuje głównych uczestników kongresu
- zna daty: skonstruowania silnika elektrycznego (1831), skonstruowania telegrafu (1837)
- identyfikuje postać Michaela Faradaya
- wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsza gałębia przemysłowa Europy
- wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.
- przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu
- wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, komunizm, idee narodowe
- identyfikuje postacie: Giuseppe Mazziniego, Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa
- charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyizmu, socjalizmu i komunizmu
- zna daty: uzyskania niepodległości przez Grecję (1829), powstania w Belgii (1830), zwołania parlamentu frankfurckiego (V 1848), wybrania Ludwika Napoleona Bonapartego prezydentem Francji (XII 1848), stłumienia powstania węgierskiego (1849), wojny krymskiej (1853–1856)
- identyfikuje postacie: Klemensa von Metternicha, Aleksandra II
- wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania narodowe oraz państwa zaangażowane w wojnę krymską
- omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji
- wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- identyfikuje postacie: Roberta Stewarta Castlereagha, Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III
- wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim oraz państwa Świętego Przymierza
- przedstawia cele i działalność Świętego Przymierza
- przedstawia znaczenie regulaminu dyplomatycznego
- wyjaśnia rolę kongresu wiedeńskiego w procesie likwidacji niewolnictwa
- wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia

- zna datę pierwszego telegraficznego połączenia kablowego między Ameryką i Europą (1866)
- przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji
- wyjaśnia znaczenie wynaleźnięcia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji
- zna datę wydania *Manifestu komunistycznego* (1848)
- przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego
- wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami
- wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego
- wyjaśnia znaczenie terminów: dekabryści, bankiety
- zna daty: wybuchu antytureckiego powstania w Grecji (1821–1822), powstania dekabrystów (XII 1825), uznania niepodległości Belgii (1831), wybuchu Wiosny Ludów w Prusach, Austrii na Węgrzech i we Włoszech (III 1848), powstania robotniczego w Paryżu (VI 1848)
- identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha, Józefa Bema Karola Alberta
- przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów
- opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju
- ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński
- ocenia działalność Świętego Przymierza
- ocenia rolę kongresu wiedeńskiego w dziejach Europy
- identyfikuje postacie: Thomasa Newcomena, Charlesa Wattleysa, Thomasa Davenporta
- wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.
- opisuje sposób działania maszyny parowej
- ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminów: czartyzm, falanster
- zna daty: ruchu czartystów (1836–1848)
- opisuje narodziny ruchu czartystów, ich postulaty oraz skutki działalności
- ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.
- przedstawia przebieg i skutki walki Greków o niepodległość
- ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich
- omawia rolę parlamentu frankfurckiego w procesie jednoczenia Niemiec

Rozdział II: ZIEMIE POLSKIE PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu uwłaszczenie
- zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815)
- wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim
- zna datę nadania konstytucji Królestwu Polskiemu (1815)
- identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Piotra Wysockiego
- wskazuje na mapie zasięg Królestwa Polskiego
- wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa
- zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830), bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831)
- identyfikuje postacie: Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego
- wymienia przyczyny powstania listopadowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: emigracja, Wielka Emigracja

- identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego
- wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji
- wskazuje na mapie główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego
- wyjaśnia znaczenie terminu rusyfikacja
- zna datę wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846)
- wymienia represje wobec uczestników powstania listopadowego
- wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego
- wskazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim
- identyfikuje postacie: Józefa Bema, Adama Mickiewicza
- wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami
- wskazuje na mapie zaborzy, w których doszło do wystąpień w 1848 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm
- identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina
- wymienia poglądy romantyków

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu ziemie zabrane
- zna daty: reformy uwłaszczeniowej w Wielkim Księstwie Poznańskim (1823), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848)
- charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego
- opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej
- charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego
- opisuje sytuację gospodarczą w zaborze austriackim
- wyjaśnia znaczenie terminów: kaliszanie, konspiracja
- zna daty: objęcia władzy przez Mikołaja I (1825), zawiązania Sprzysiężenia Podchorążych (1828)
- identyfikuje postacie: Aleksandra I, wielkiego księcia Konstantego, Mikołaja I, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Stanisława Staszica, Waleriana Łukasińskiego
- charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego
- opisuje rozwój przemysłu w Królestwie Polskim
- omawia rozwój kultury i edukacji w Królestwie Polskim
- wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele
- wyjaśnia znaczenie terminów: dyktator, detronizacja
- zna daty: detronizacji Mikołaja I i zerwania unii z Rosją (25 I 1831), bitwy pod Ostrołką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831)
- identyfikuje postacie: wielkiego księcia Konstantego, Adama Jerzego Czartoryskiego
- wskazuje na mapie miejsc najważniejszych bitew powstania listopadowego
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I
- omawia przyczyny klęski powstania listopadowego
- przedstawia oceny historyków dotyczące szans powstania listopadowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: zsyłka, emisariusz
- identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego
- wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji
- wymienia formy działalności Polaków na emigracji
- wyjaśnia znaczenie terminów: rabacja, kontrybucja
- zna daty: wybuchu rabacji galicyjskiej (II 1846)
- identyfikuje postacie: Iwana Paskiewicza, Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli
- charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego
- omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rabacji galicyjskiej
- zna daty: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848)
- identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego
- opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim
- omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji
- wyjaśnia znaczenie terminu racjonalizm
- identyfikuje postać Joachima Lelewela
- wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami

– przedstawia najwybitniejszych polskich twórców epoki romantyzmu

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu protektorat
- zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), powołania sejmu prowincjonalnego w Wielkim Księstwie Poznańskim (1824)
- identyfikuje postacie: Antoniego Radziwiłła, Edwarda Raczyńskiego, Tytusa Działyńskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego
- omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim
- zna daty: otwarcia uniwersytetu w Warszawie (1816), działalności Towarzystwa Filomatów (1817–1823), wprowadzenia cenzury w Królestwie Polskim (1819), założenia Banku Polskiego (1828)
- identyfikuje postacie: Józefa Zajączka, Juliana Ursyna Niemcewicza, Adama Jerzego Czartoryskiego, Wincentego i Bonawentury Niemojowskich
- wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim
- przedstawia reformy gospodarcze Franciszka Ksawerego Druckiego–Lubeckiego
- przedstawia sytuację na wsi w Królestwie Polskim
- zna daty: przejęcia dyktatury przez Józefa Chłopickiego (XII 1830),
- identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Józefa Bema, Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza
- wskazuje na mapie tereny poza Królestwem Polskim, na których toczyły się walki podczas powstania w latach 1830–1831
- opisuje przebieg nocy listopadowej
- charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko–rosyjskiej
- opisuje przebieg wojny polsko–rosyjskiej
- opisuje zamach na wielkiego księcia Konstantego
- porównuje siły militarne Rosji i powstańców
- wskazuje błędy dowódców powstania
- wyjaśnia znaczenie terminów: katorga, amnestia
- zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego (1832) i Hotel Lambert (1833)
- przedstawia stosunek władz i społeczeństw Europy do polskich emigrantów
- charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego
- przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hotel Lambert
- wyjaśnia znaczenie terminów: noc paskiewiczowska, Statut organiczny,
- zna daty: wprowadzenia Statutu organicznego (1832), ogłoszenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1833), likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846)
- identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego
- wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach wybuchło powstanie krakowskie
- zna daty: porozumienia w Jarosławcu (IV 1848), bitwy pod Miłosławiem (IV 1848),
- identyfikuje postacie: Franza von Stadion, Wojciecha Chrzanowskiego, J. Wysockiego, H. Dembińskiego
- charakteryzuje wkład Polaków w wydarzenia Wiosny Ludów w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: mesjanizm, salon artystyczny
- charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm
- wyjaśnia, czym był polski mesjanizm

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna datę otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817)
- wyjaśnia, jaką rolę pełniła Rzeczpospolita Krakowska w utrzymaniu polskości
- porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami
- przedstawia warunki rozwoju polskiej kultury i oświaty w zaborze pruskim i Galicji
- zna daty: powstania Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), wystąpienia kaliszczan (1820)
- identyfikuje postacie: Stanisława Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Tomasza Zana
- wskazuje na mapie Kanał Augustowski
- wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty
- charakteryzuje działalność kulturalno–oświatową Polaków na ziemiach zabranych

- przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności
- opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych
- zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831)
- identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Józefa Dwernickiego
- przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim
- podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się sukcesem
- zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835)
- identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Wiktora Heltmana
- wskazuje na mapie trasy, które przemierzali polscy emigranci
- przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego
- omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego
- zna daty: powstania Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847)
- identyfikuje postacie: Edwarda Flottwella, Karola Libelta, Henryka Kamińskiego
- omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim
- charakteryzuje działalność spiskową na ziemiach polskich w latach 30. i 40. XIX w.
- przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu serwituty
- zna datę powstania Komitetu Narodowego w Poznaniu (III 1848)
- identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smółki, Gustawa Gizewiusza, Krzysztofa Mrongowiusza
- przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku
- zna datę opublikowania ballady *Romantyczność* Adama Mickiewicza
- identyfikuje postać Andrzeja Towiańskiego, Artura Grotgera
- przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna datę wprowadzenia obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825)
- ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim
- ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków w zaborze pruskim i austriackim
- wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego
- ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego
- omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim
- ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej
- identyfikuje postacie: Michała Radziwiła, Macieja Rybińskiego, Antoniego Giełguda
- ocenia postawy wodzów powstania listopadowego
- ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia
- ocenia skutki zamachu na wielkiego księcia Konstantego
- opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji
- ocenia działalność Polaków na emigracji
- ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego
- ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla polskiego ruchu niepodległościowego w Galicji miał wzrost świadomości narodowościowej wśród Rusinów
- ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich
- ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu
- ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków

Rozdział III: EUROPA I ŚWIAT PO WIOŚNIE LUDÓW.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: wojna secesyjna, Północ, Południe
- zna datę wojny secesyjnej (1861–1865)
- identyfikuje postać Abrahama Lincolna
- wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej
- zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871)
- identyfikuje postacie: Giuseppe Garibaldi, Ottona von Bismarcka
- wymienia etapy jednoczenia Włoch i Niemiec
- przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy
- wyjaśnia znaczenie terminu kolonializm
- identyfikuje postać królowej Wiktorii
- wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej
- wyjaśnia znaczenie terminów: system republikański, partia polityczna, monarchia parlamentarna, demokratyzacja
- wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji
- wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminu teoria ewolucji
- identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej–Curie
- wymienia odkrycia naukowe, które wpłynęły na rozwój nauk przyrodniczych i medycznych
- wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne
- wyjaśnia znaczenie terminów: kultura masowa, pozytywizm, impresjonizm
- przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Konfederacja, Unia, wojna totalna
- zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863)
- identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta
- charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa
- omawia społeczne, polityczne i gospodarcze skutki wojny secesyjnej
- wyjaśnia znaczenie terminów: wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”, *risorgimento*
- zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko–pruskiej (1870–1871)
- identyfikuje postacie: Camilla Cavoura, Wilhelma I, Napoleona III
- wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi
- omawia etapy jednoczenia Niemiec
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko–pruskiej
- wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck
- wyjaśnia znaczenie terminów: faktoria handlowa, Kompania Wschodnioindyjska
- zna datę otwarcia Japonii na świat (1854)
- identyfikuje postać Cecila Johna Rhodesa
- wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii
- wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji
- przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych
- wyjaśnia znaczenie terminów: socjaliści, socjaldemokracja, komuniści, chrześcijańska demokracja (chadecja), nacjonalizm, emancypantki, sufrażystki
- identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII
- przedstawia założenia programowe socjalistów
- charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji
- wyjaśnia, na czym polegał nowoczesny nacjonalizm
- wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek
- wyjaśnia znaczenie terminu pasteryzacja
- zna daty: ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), przyznania Nagród Nobla dla Marii Skłodowskiej–Curie (1903 i 1911), pierwszego lotu samolotem (1903), wynalezienia telefonu (1876)
- identyfikuje postacie: Ludwika Pasteura, Orville’a i Wilbura Wright, Thomasa Alwę Edisona, Alexandra

GrahamaBella

- przedstawia założenia teorii ewolucji
- omawia kierunki rozwoju medycyny i higieny
- charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu
- wyjaśnia znaczenie terminów: realizm, naturalizm, secesja
- identyfikuje postacie: Auguste’a Comte’a, Charlesa Dickensa, Juliusza Verne’a, Lwa Tołstoja, Auguste’a Renoira, Auguste’a i Louisa Lumière
- charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze
- wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów
- wymienia idee, które miały rozwijać wśród młodych pokoleń igrzyska olimpijskie
- wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie
- zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861)
- omawia przyczyny podziału Stanów Zjednoczonych na Północ i Południe
- opisuje przebieg wojny secesyjnej
- wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa
- wyjaśnia znaczenie terminu komunardzi
- zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), pokoju we Frankfurcie nad Menem (1871), bitwy pod Sadową (1866), powstania Związku Północno-niemieckiego (1867), bitwy pod Sedanem (1870), Komuny Paryskiej (III–V 1871)
- wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec
- omawia koncepcje zjednoczenia Włoch
- opisuje przebieg procesu jednoczenia Włoch
- wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch
- przedstawia koncepcje zjednoczenia Niemiec
- omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie sipajów, powstanie Mahdiego, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów
- wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.
- przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji
- wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych
- wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych
- wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja proletariacka, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, anarchizm, terror indywidualny, szowinizm, syjonizm
- zna daty: powstania I Międzynarodówki (1864), ogłoszenia encykliki *Rerum novarum* (1891)
- przedstawia cele i metody działania anarchistów
- omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami
- wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet
- wyjaśnia znaczenie terminu promieniotwórczość
- zna daty: odkrycia promieni X (1895), budowy Kanału Sueskiego (1859–1869), budowy Kanału Panamskiego (1904–1914), pierwszego lotu sterowcem (1900), opatentowania fonografu (1878), wynalezienia gramofonu (1887)
- identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Pierre’a Curie, Wilhelma Roentgena, Guglielma Marconiego
- wyjaśnia, jakie znaczenie miała budowa wielkich kanałów morskich
- wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminu historyzm
- zna daty: początków kina (1895), pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich (1896)
- identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Fiodora Dostojewskiego, Josepha Conrada, Edgara Degasa, Pierre’a de Coubertina
- wyjaśnia, jakie cele społeczne przyświecały literaturze i sztuce przełomu wieków
- przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstało określenie *impresjoniści*

– określa tematykę dzieł impresjonistów

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna daty: wprowadzenia zakazu przywozu niewolników do Stanów Zjednoczonych (1808), bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861)
- wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.
- przedstawia przyczyny i skutki rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.
- porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa
- zna daty: powstania Niemieckiego Związku Celnego (1834), zawarcia sojuszu Piemontu z Francją (1858), wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), objęcia tronu w Prusach przez Wilhelma I (1861), powstania Czerwonego Krzyża (1863), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), powstania Austro-Węgier (1867), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870)
- identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela II, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego
- wskazuje okoliczności powstania Czerwonego Krzyża
- wyjaśnia okoliczności powstania Austro-Węgier
- przedstawia rolę Polaków w Komunie Paryskiej
- zna daty: wybuchu pierwszej wojny opiumowej (1839), wybuchu powstania Mahdiego (1881)
- porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji
- przedstawia stosunek państw azjatyckich do ekspansji europejskiej
- charakteryzuje kolonialne imperium Wielkiej Brytanii
- wyjaśnia znaczenie terminów: solidaryzm społeczny, reformiści/rewizjoniści
- zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889)
- przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych
- przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia
- zna daty: wynalezienia szczepionki przeciwko wściekliznie (1885), odkrycia bakterii gruźlicy i cholery (1903)
- identyfikuje postacie: Roberta Kocha, Karla Benza, Johna Dunlopa, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesela, Ferdynanda Zeppelina, Josepha Swana
- wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.
- zna datę pierwszej wystawy impresjonistów (1874)
- wyjaśnia znaczenie terminu symbolizm, ekspresjonizm, futuryzm
- wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.
- przedstawia okoliczności, w jakich powstał Salon Odrzuconych

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych
- ocenia skutki wojny secesyjnej
- ocenia rolę Ottona von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec
- ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka, Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw
- dostrzega najważniejsze podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec
- ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw
- porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie
- ocenia następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego
- ocenia metody stosowane przez anarchistów
- ocenia poglądy emancypantek i sufrażystek oraz metody i skutki ich działalności
- ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu
- ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji
- ocenia znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej
- ocenia zjawisko upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.
- wyjaśnia, jaką rolę pełnił Salon w życiu kulturalnym Francji w XIX w.

Rozdział IV: ZIEMIE POLSKIE PO WIOŚNIE LUDÓW

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna
- zna datę manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (1861)
- identyfikuje postacie: Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego
- wymienia założenia pracy organicznej
- określa przyczyny powstania styczniowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: branka, wojna partyzancka
- zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864)
- identyfikuje postać Romualda Traugutta
- wymienia przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego
- omawia rolę Romualda Traugutta w powstaniu styczniowym
- wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, pozytywiści
- wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego
- przedstawia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji
- wyjaśnia znaczenie terminu germanizacja
- zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901)
- identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Michała Drzymały
- charakteryzuje politykę germanizacji
- przedstawia postawy Polaków wobec germanizacji
- wyjaśnia znaczenie terminu emigracja zarobkowa
- zna datę uwłaszczeniachłopów w zaborze rosyjskim (1864)
- identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego
- wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.
- wskazuje na mapie okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych
- zna daty: powstania Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo–Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903)
- identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa
- wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego
- wymienia założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Narodowo–Demokratycznego, Polskiego Stronnictwa Ludowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela
- zna datę rewolucji 1905–1907
- identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego
- omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich
- charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską
- wyjaśnia znaczenie terminu Organizacja Bojowa PPS
- identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego
- wyjaśnia cele, dla których została powołana Organizacja Bojowa PPS
- wyjaśnia znaczenie terminów: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska
- identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Marię Konopnicką, Jana Matejkę
- wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc
- podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”, autonomia, modernizacja
- zna datę mianowania Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego

(1861)

- identyfikuje postacie: Dezyderego Chłapowskiego, Aleksandra II, Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego
- wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej
- wyjaśnia, na czym polegała autonomia galicyjska
- przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”
- wyjaśnia znaczenie terminów: kosynierzy, Tymczasowy Rząd Narodowy
- zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), stracenia Romualda Traugutta (VIII 1864)
- przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego
- charakteryzuje przebieg walk powstańczych
- omawia okoliczności skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim
- wyjaśnia znaczenie terminów: lojalizm, Kraj Przywiślański, „noc apuchtinowska”
- identyfikuje postać Aleksandra Apuchtina
- przedstawia politykę władz carskich wobec Królestwa Polskiego
- charakteryzuje proces rusyfikacji w Królestwie Polskim
- wyjaśnia znaczenie terminów: autonomiakulturkampf, strajk szkolny, rugi pruskie,
- zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), strajku szkolnego w Wielkopolsce (1906)
- identyfikuje postać Marii Konopnickiej
- wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu
- opisuje przejawy polityki germanizacyjnej w gospodarce i oświacie
- wymienia instytucje autonomiczne w Galicji
- wyjaśnia znaczenie terminów: burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo
- zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851)
- identyfikuje postać Ignacego Łukasiewicza
- wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.
- opisuje okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych
- omawia rozwój przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady
- charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji
- omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.
- wyjaśnia znaczenie terminu solidaryzm narodowy
- zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897)
- identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego
- przedstawia cele ruchu robotniczego
- charakteryzuje program nurtu niepodległościowego w polskim ruchu socjalistycznym
- omawia założenia programowe ruchu narodowego
- charakteryzuje program ruchu ludowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: strajk powszechny, Organizacja Bojowa PPS, organizacja paramilitarna
- zna daty krwawej niedzieli (22 I 1905), powstania Związku Walki Czynnej (1908)
- identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego
- wymienia przyczyny rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim
- przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim
- przedstawia działania Organizacji Bojowej PPS
- wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami
- zna datę powstania Organizacji Bojowej PPS (1904)
- opisuje udział Organizacji Bojowej PPS w rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim
- wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, pozytywizm warszawski
- identyfikuje postacie: Juliusza i Wojciecha Kossaków, Artura Grottgera, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego
- wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury
- przedstawia hasła pozytywistów warszawskich
- omawia realizację haseł pracy u podstaw
- charakteryzuje kulturę Młodej Polski
- wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, odwilż (wiosna) posewastopolska
- zna datę wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1861)
- identyfikuje postać Andrzeja Zamoyskiego
- przedstawia proces polonizacji urzędów w Galicji
- charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim
- wyjaśnia, jaki cel stawiali sobie organizatorzy manifestacji patriotycznych
- wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”
- wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Centralny Narodowy
- zna datę aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864)
- identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza Teodora Berga
- wskazuje na mapie zasięg działań powstańczych, tereny objęte działaniami dużych grup powstańczych
- omawia cele programowe Tymczasowego Rządu Narodowego
- charakteryzuje politykę władz powstańczych
- wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska
- wyjaśnia znaczenie terminów: kibitka, tajne komplety, trójlojalizm
- zna datę powstania Szkoły Głównej Warszawskiej (1862)
- identyfikuje postać Michaiła Murawjowa
- omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem
- charakteryzuje proces rusyfikacji na ziemiach zabranych
- wyjaśnia znaczenie terminów: Komisja Kolonizacyjna, Hakata
- zna daty: wprowadzenia języka niemieckiego jako jedyne języka państwowego w Wielkopolsce (1876), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886),
- identyfikuje postacie: Mieczysława Ledóchowskiego, Józefa Szujskiego
- przedstawia postawę polskiego Kościoła wobec kulturkampfu
- omawia działalność instytucji prowadzących politykę germanizacji
- wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe
- zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848)
- identyfikuje postać Franciszka Stefczyka
- przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim
- przedstawia rozwój przemysłu i rolnictwa w zaborze pruskim
- omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego
- omawia rozwój spółdzielczości w Galicji
- charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich
- wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki
- wyjaśnia znaczenie terminów: endecja, internacjonalizm
- identyfikuje postacie: Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Franciszka Stefczyka
- omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich
- charakteryzuje program nurtu rewolucyjnego w polskim ruchu socjalistycznym
- wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji
- wyjaśnia znaczenie terminów: Duma Państwowa, Macierz Szkolna, strajk szkolny
- zna daty: powstania łódzkiego (I–VI 1905), powstania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (1912)
- wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w czasie rewolucji 1905–1907
- omawia przebieg powstania łódzkiego
- opisuje działalność polskich partii politycznych w czasie rewolucji 1905–1907
- przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.
- wyjaśnia znaczenie terminów: „akcje dynamitowe”, „krwawa środa”
- identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Tomasza Arciszewskiego
- przedstawia okoliczności pierwszego zbrojnego wystąpienia Organizacji Bojowej PPS
- wyjaśnia znaczenie terminów: literatura postyczniowa, skauting
- zna daty: otwarcia Polskiej Akademii Umiejętności (1873), powołania Towarzystwo Oświaty Ludowej (1872), utworzenia Polskiej Macierzy Szkolnej (1906)
- identyfikuje postacie: Aleksandra Świętochowskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Jana Kasprówicza
- wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury

– wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna”
- zna daty: powstania Bazaru (1841), założenia Towarzystwa Rolniczego (1858)
- identyfikuje postacie: Leopolda Kronenberga, Agenora Gołuchowskiego
- wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania
- porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”
- wyjaśnia znaczenie terminu: żuawi śmierci, państwo podziemne
- zna daty: mianowania Aleksandra Wielopolskiego naczelnikiem Rządu Cywilnego (1862), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863)
- identyfikuje postacie Zygmunta Sierakowskiego, Józefa Hauke-Bosaka, Stanisława Brzóska
- przedstawia sposób organizacji konspiracyjnego państwa polskiego w czasie powstania styczniowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: Uniwersytet Łatający, Towarzystwo Oświaty Narodowej, generał-gubernator
- zna datę powstania zabajkalskiego (1866)
- omawia rolę i postawy Polaków na zesłaniu
- wyjaśnia znaczenie terminu stańczycy
- zna daty: ogłoszenia zw. noweli osadniczej (1904), wprowadzenia zw. ustawy kagańcowej (1908)
- identyfikuje postacie: Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Piotra Wawrzyniaka
- przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie
- wyjaśnia, jaką rolę w życiu Galicji odgrywali stańczycy
- wyjaśnia znaczenie terminów: haskała serwituty, famuły
- zna datę pierwszego lotu samolotem na ziemiach polskich (1910)
- porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów
- wyjaśnia znaczenie terminów: program brukselski, program paryski
- zna daty powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (1900), Ligi Narodowej (1893), Stronnictwa Ludowego (1895)
- identyfikuje postacie Stanisława Stojalskiego, Marii i Bolesława Wysłouchów
- porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL
- zna daty: podziału na PPS-Frakcję Rewolucyjną i PPS-
– Lewicę (1906), utworzenia Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” (1867)
- identyfikuje postać Józefa Mireckiego
- porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.
- zna daty: „krwawej środy” (1906), napadu na pociąg pod Bezdanami (1908)
- identyfikuje postacie: Stefana Okrzei, Aleksandra Prystora
- omawia na wybranych przykładach działalność Organizacji Bojowej PPS
- wyjaśnia znaczenie terminów: cyganeria, ogródki jordanowskie, neoromantyzm
- identyfikuje postacie: Wojciecha Gersona, Artura Górskiego, Kazimierza Prószyńskiego, Henryka Jordana, Andrzeja Małkowskiego
- wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki zaborców
- ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego
- ocenia stosunek Aleksandra Wielopolskiego do konspiracji niepodległościowej
- ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego
- ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych
- ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji
- ocenia postawy Polaków wobec polityki germanizacyjnej władz pruskich
- ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego
- ocenia poglądy stańczyków na problem polskich powstań narodowych
- ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami
- wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami

- ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.
- ocenia stosunek polskich partii politycznych do rewolucji 1905–1907
- ocenia postawy Polaków w przededniu nadciągającego konfliktu międzynarodowego
- omawia strukturę organizacyjną Organizacji Bojowej PPS
- ocenia skuteczność działań Organizacji Bojowej PPS
- charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.
- ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc

OKRES II

Rozdział V: I WOJNA ŚWIATOWA

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: trójprzymierze/państwa centralne, trójporozumienie/ententa, aneksja
- zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907)
- wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia,
- wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia
- wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń
- wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Wojna, front
- zna daty: I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918)
- wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminu Legiony Polskie
- zna datę sformowania Legionów Polskich (1914)
- identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego
- przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności
- wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa
- zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917)
- identyfikuje postać Włodzimierza Lenina
- wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej
- wyjaśnia znaczenie terminu Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy)
- zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919)
- identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego
- wymienia postanowienia Aktu 5 listopada
- wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfizm, kocioł bałkański
- zna daty: wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913)
- wskazuje na mapie państwa, które w wyniku wojen bałkańskich zdobyły największe tereny
- omawia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami
- przedstawia przejawy rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach
- wyjaśnia, jakdoszło do wybuchu wojny rosyjsko—japońskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjnieograniczona wojna podwodna,
- zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), przyłączenia się Włoch do ententy (1915), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918)
- wskazuje na mapiepaństwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych
- przedstawia okoliczności wybuchu Wielkiej Wojny

- wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni
- wskazuje przyczyny klęski państw centralnych
- wymienia zalety i wady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys przysięgowy, Polska Organizacja Wojskowa
- zna daty: powstania Kompanii Kadrowej (1914), bitwy pod Gorlicami (1915), kryzysu przysięgowego (VII 1917), powstania Polskiej Organizacji Wojskowej (1914)
- wskazuje na mapierejony walk Legionów Polskich
- omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy
- wyjaśnia, jak zaborcy w czasie I wojny światowej traktowali ziemie Królestwa Polskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: bolszewicy, Rada Komisarzy Ludowych, Armia Czerwona, łagry
- zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRR (XII 1922)
- identyfikuje postać Mikołaja II
- wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz ośrodki, które zapoczątkowały rewolucje październikową
- przedstawia okoliczności wybuchu rewolucji październikowej i omawia jej przebieg
- charakteryzuje sytuację w Rosji po rewolucji październikowej
- wyjaśnia znaczenie terminu Rada Regencyjna
- zna datę programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918)
- identyfikuje postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Władysława Grabskiego
- przedstawia stosunek państw centralnych do sprawy polskiej
- omawia sprawę polską w polityce państw ententy

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna daty: podpisania układu rosyjsko–francuskiego (1892), podpisania porozumienia francusko–brytyjskiego (1904), podpisania porozumienia rosyjsko–brytyjskiego (1907), bitwy pod Cuszimą (1905)
- wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.
- opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia
- omawia przebieg wojny rosyjsko–japońskiej i jej skutki
- przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich
- wyjaśnia znaczenie terminu U–Boot
- zna daty: wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro–Węgry (28 VII 1914), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), ataku Niemiec na Belgię i Francję (VIII 1914), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), kapitulacji Austro–Węgień (XI 1918)
- identyfikuje postacie: Franciszka Ferdynanda Habsburga, Karola I Habsburga, Wilhelma II, Paula von Hindenburga
- przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy
- przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych
- wymienia przykłady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej
- wyjaśnia okoliczności narodzin broni pancernej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Legion Puławski, Błękitna Armia
- zna daty: bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), bitwy pod Kostiuchnówką (1916), bitwy pod Rokitną (1915), bitwy pod Kaniowem (1918)
- identyfikuje postać Józefa Hallera
- wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.
- przedstawia genezę i organizację Legionów Polskich
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy niepodległości Polski miała działalność Polskiej Organizacji Wojskowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: dwuwładza, Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka, dyktatura proletariatu, tezy kwietniowe
- zna daty: obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917), ogłoszenia tez kwietniowych przez Lenina (IV 1917) zamordowania rodziny carskiej (VII 1918)
- identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Lwa Trockiego
- omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej
- określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji
- zna daty: ogłoszenia odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), odezwy Rządu

Tymczasowego i bolszewików (1917)

- identyfikuje postacie: Aleksandra Kakowskiego, Zdzisława Lubomirskiego, Józefa Ostrowskiego, Georgesa Clemenceau, Davida Lloyd George'a
- omawia udział delegacji polskiej na konferencji wersalskiej

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna daty: wojny rosyjsko-tureckiej (1877–1878), kongresu berlińskiego (1878), aneksji Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry (1908)
- przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie
- opisuje sytuację na Bałkanach w drugiej połowie XIX w.
- zna daty: przyłączenia się Japonii do ententy (1914), przyłączenia się Turcji do państw centralnych (1914), bitwy o Gallipoli (1915), przyłączenia się Bułgarii do państw centralnych (1915), zatopienia Lusitanii (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy jutlandzkiej (1916), przyłączenia się Grecji do ententy (1917), buntu marynarzy w Kilonii (XI 1918)
- wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech
- opisuje przebieg walk na froncie zachodnim
- przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech
- przedstawia okoliczności powstania brytyjskich sił pancernych i określa ich wartość bojową
- wyjaśnia znaczenie terminu wojna manewrowa
- zna daty: wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Warszawie (1914), powstania Naczelnego Komitetu Narodowego (1914), powstania Legionu Puławskiego (1914) powstania Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie (1917)
- opisuje przebieg działań wojennych na froncie wschodnim
- przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji
- wyjaśnia znaczenie terminów: eserowcy, mienszewicy, kadeci
- zna daty: powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), ogłoszenia konstytucji (VII 1918)
- identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorija Rasputina
- wymienia rosyjskie stronnictwa polityczne i przedstawia ich założenia programowe
- omawia przebieg rewolucji lutowej
- omawia losy rodziny carskiej
- zna datę ogłoszenia odezwy Mikołaja Romanowa do Polaków (VIII 1914)
- identyfikuje postacie Mikołaja Mikołajewicza, Karla Kuka, Hansa von Beselera
- przedstawia zależności międzysytuacją militarną państw centralnych i ententy podczas I wojny światowej a ich stosunkiem do sprawy polskiej

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie
- ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrzenie sytuacji międzynarodowej w Europie
- ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej
- omawia przebieg wojny na morzach i oceanach
- ocenia skutki zastosowania przez Niemcy gazów bojowych
- ocenia użyteczność czołgów w prowadzeniu działań wojennych
- porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim
- ocenia sposób traktowania ziem polskich przez zaborców w czasie I wojny światowej
- ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków
- charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji
- ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy
- ocenia, jakie znaczenie dla Polaków miał Akt 5 listopada i program pokojowy prezydenta Wilsona

Rozdział VI: ŚWIAT W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy
- zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920)
- wskazuje na mapie państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim
- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), antysemityzm, obóz koncentracyjny, führer
- zna daty: marszu na Rzym (1922), przejścia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933)
- identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera
- charakteryzuje ideologię faszystowską
- charakteryzuje ideologię nazistowską
- zna datę zawarcia układu w Rapallo (1922)
- wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące armii niemieckiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: stalinizm, kult jednostki
- zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939)
- identyfikuje postać Józefa Stalina
- wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki
- wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, propaganda
- wymienia rodzaje mass mediów
- przedstawia społeczne skutki I wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminu: aneksja, *Anschluss*, oś Berlin–Rzym–Tokio (państwa osi)
- zna daty: *Anschlussu* Austrii (III 1938), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939)
- identyfikuje postacie: Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera
- wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch
- wymienia cele, jakie przyświecały państwom totalitarnym w polityce zagranicznej

Ocenę **DOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal
- zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia New Deal (1933)
- identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta
- wskazuje na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro–Węgier, państwa bałtyckie
- przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej
- wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów
- charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim
- wyjaśnia znaczenie terminów: „czarne koszule”, ustawy norymberskie, autorytaryzm, totalitaryzm
- zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935)
- identyfikuje postać Josefa Goebbelsa
- wskazuje na mapie Europy państwa demokratyczne, totalitarne i autorytarne
- opisuje okoliczności przejścia władzy przez Benito Mussoliniego i Adolfa Hitlera
- charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów
- przedstawia sposoby łamania przez Niemcy postanowień traktatu wersalskiego dotyczących wojska
- opisuje współpracę niemiecko–radziecką w dziedzinie militarnej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD, łagier
- zna daty: ogłoszenia NEP (1921), układu w Rapallo (1922)
- identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Wiaczesława Mołotowa, Joachima Ribbentropa
- opisuje metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów
- wymienia zbrodnie komunistyczne do 1939 r.

- omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu indoktrynacja
- zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918)
- przedstawia rozwój środków komunikacji w okresie międzywojennym
- wyjaśnia, dlaczego sztuka filmowa cieszyła się coraz większą popularnością
- wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *appeasement*, remilitaryzacja
- zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), wojny domowej w Hiszpanii (1936–1939), ataku Japonii na Chiny (1937), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938), zajęcia Zaolzia przez Polskę (X 1938),
- identyfikuje postać Francisco Franco
- przedstawia przyczyny skutki wojny domowej w Hiszpanii
- przedstawia przyczyny *Anschlussu* Austrii
- wymienia postanowienia konferencji w Monachium
- charakteryzuje kolejne etapy podboju Europy przez Adolfa Hitlera do sierpnia 1939 r.

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: plebiscyt, europeizacja, wolne miasto, mały traktat wersalski
- zna daty: podpisania traktatów z Austrią (1919) i Węgrami (1920) oraz traktatu z Turcją (1920)
- identyfikuje postać Kemala Mustafy
- wskazuje na mapie zmiany terytorialne wynikające z traktatu wersalskiego
- charakteryzuje układ sił w powojennej Europie
- przedstawia zasady, na jakich opierał się ład wersalski
- charakteryzuje działalność Ligi Narodów
- wskazuje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego
- omawia skutki wielkiego kryzysu gospodarczego
- wyjaśnia znaczenie terminów: paktów laterańskich, noc długichnocy, noc kryształowa
- zna daty: przejścia przez Benito Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), powstania paktów laterańskich (1929), przejścia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934), nocy kryształowej (1938)
- przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej
- wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli
- wyjaśnia znaczenie terminu: Reichswehra
- zna datę wypowiedzenia przez Niemcy klauzul militarnych traktatu wersalskiego (1935)
- wyjaśnia znaczenie terminów: kołchoz, Gułag, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa
- zna daty: kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933), wielkiej czystki (1936–1938), represji wobec Polaków w ZSRS (1937–1938)
- wskazuje na mapie obszar głodu w latach 1932–1933
- omawia reformy gospodarcze Józefa Stalina
- omawia okoliczności przejścia władzy przez Józefa Stalina
- wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, funkcjonalizm
- zna datę pierwszej audycji radiowej (1906)
- wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce
- charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym
- wyjaśnia znaczenie terminu państwo marionetkowe
- zna daty: przywrócenia powszechnej służby wojskowej w Niemczech (1935), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939)
- identyfikuje postać Neville’a Chamberlaina
- przedstawia proces militaryzacji Niemiec
- wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej
- omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej
- przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej
- charakteryzuje sytuację w Europie pod koniec lat 30. XX w.

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934)

- omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec
- wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno
- wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, system monopartyjny, pucz, indoktrynacja
- zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), puczu monachijskiego (1923), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921), podpalenia Reichstagu (II 1933)
- identyfikuje postacie: Piusa XI, Alfreda Rosenberga
- przedstawia sytuację Włoch po zakończeniu I wojny światowej
- omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech i nazistów w Niemczech
- omawia proces szkolenia żołnierzy na potrzeby przyszłej armii niemieckiej
- przedstawia rozwój niemieckiej broni pancernej
- wyjaśnia znaczenie terminów: komunizm wojenny, sowchoz
- wskazuje na mapie największe skupiska łągów
- przedstawia rozwój terytorialny Rosji Sowieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym
- wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy
- charakteryzuje politykę gospodarczą w Rosji Sowieckiej po zakończeniu I wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: dadaizm, surrealizm, futurizm
- zna datę pierwszego wręczenia Oscarów (1929)
- wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym
- zna daty: aneksji Mandżurii przez Japonię (1931), podboju Libii przez Włochy (1932), wojny włosko-abisyńskiej (1935–1936), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), zbombardowania Guerniki (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939)
- identyfikuje postacie: Édouarda Daladiera, Józefa Tiso
- wyjaśnia wpływ polityki *appeasementu* na politykę zagraniczną Niemiec
- charakteryzuje włoską ekspansję terytorialną do 1939 r.
- wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego
- ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie
- wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy autorytarne
- ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.
- ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Benito Mussoliniego i Adolfa Hitlera na życie obywateli
- ocenia wojskową współpracę między Niemcami a ZSRS i jej wpływ na zagrożenie pokoju międzynarodowego
- ocenia politykę Stalina wobec przeciwników
- ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina
- ocenia zbrodniczą politykę komunistów do 1939 r.
- ocenia wpływ mass mediów na rozwój propagandy w państwach totalitarnych
- ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej
- ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium
- ocenia skutki polityki *appeasementu* dla Europy

Rozdział VII: POLSKA W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918)
- identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego
- wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich
- omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego

- wyjaśnia znaczenie terminu: „cud nad Wisłą”
- zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921)
- wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim
- przedstawia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików
- wymienia postanowienia pokoju ryskiego
- identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego
- wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano „cudem nad Wisłą”
- wyjaśnia znaczenie terminu plebiscyt
- zna datę wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918)
- wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszary plebiscytowe
- wymienia wydarzenia, które miały wpływać na kształt zachodniej granicy państwa polskiego
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla niepodległej Polski miał dostęp do morza
- wyjaśnia znaczenie terminów: Naczelnik Państwa, konstytucja marcowa
- zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922)
- identyfikuje postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, St. Wojciechowskiego
- omawia postanowienia konstytucji marcowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja, konstytucja kwietniowa
- zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935)
- identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego
- opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego
- charakteryzuje rządy sanacyjne
- przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy
- wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię
- wymienia różnice między Polską A i Polską B
- wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą odgrywał Centralny Okręg Przemysłowy
- wyjaśnia znaczenie terminu analfabetyzm
- omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia, w jaki sposób władze odrodzonego państwa polskiego walczyły z analfabetyzmem
- wyjaśnia znaczenie terminu Enigma
- identyfikuje postać Władysława Reymonta
- przedstawia najważniejsze osiągnięcia kultury polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym
- zna datę układu polsko-francuskiego (II 1921)
- identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego
- wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym
- wyjaśnia, które z nich miały stanowić gwarancję bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej
- zna daty: paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939), polsko–brytyjskiego sojuszu polityczno–wojskowego (25 VIII 1939)
- wskazuje na mapie obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przysiąc III Rzeszy i ZSRS
- przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.
- wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu Tymczasowy Naczelnik Państwa
- zna datę: powołania rządu Jędrzeja Moraczewskiego (18 XI 1918)
- identyfikuje postaci: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego
- określa zasięg wpływów pierwszych ośrodków władzy
- opisuje działania pierwszych rządów polskich po odzyskaniu niepodległości
- omawia dążenia władz polskich do uzyskania przez Polskę uznania międzynarodowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Rada Obrony Państwa, „bunt” Żeligowskiego
- zna daty: bitwy nadniemeńskiej (22–28 IX 1920), „buntu” Żeligowskiego (9 X 1920)
- identyfikuje postaci: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Michała Tuchaczewskiego
- omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej
- wskazuje na mapie miejsca bitew stoczonych z Rosjanami w 1920 r.
- omawia przebieg Bitwy Warszawskiej i jej skutki

- przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską
- wyjaśnia znaczenie terminów: mobilizacja
- zna datę opracowania planu Bitwy Warszawskiej (5/6 VIII 1920)
- omawia plany strategiczne wojsk polskich przed Bitwą Warszawską
- zna daty: plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), trzeciego powstania śląskiego (V–VII 1921)
- identyfikuje postacie: Ignacego Jana Paderewskiego, Wojciecha Korfanteo
- wskazuje na mapie obszar powstania wielkopolskiego
- omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego
- omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku
- przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich
- wyjaśnia znaczenie terminów: system parlamentarny, czynne i bierne prawo wyborcze, hiperinflacja, wojna celna
- zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (26 I 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922)
- identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfanteo, Ignacego Daszyńskiego, Władysława Grabskiego
- charakteryzuje zadania, jakie stanęły przed władzami odradzającej się Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: pilsudczycy, obóz sanacyjny, autorytaryzm, wybory brzeskie, proces brzeski
- zna daty: dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930), procesu brzeskiego (1932)
- identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Macieja Rataja
- omawia przyczyny zamachu majowego
- charakteryzuje przebieg zamachu majowego
- wyjaśnia znaczenie terminu reforma walutowa
- zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937)
- identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego
- omawia reformy rządu Władysława Grabskiego
- przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni i jego znaczenie dla polskiej gospodarki
- przedstawia założenia 4-letniego planu gospodarczego Eugeniusza Kwiatkowskiego i jego realizację

- wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja narodowa, asymilacja państwowa, getto ławkowe
- zna datę reformy Janusza Jędrzejewicza (1932)
- identyfikuje postać Janusza Jędrzejewicza
- przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa
- omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów:
- zna datę otrzymania Literackiej Nagrody Nobla przez Władysława Reymonta (1924)
- identyfikuje postacie: Stefana Żeromskiego, Zofię Nałkowską, Marię Dąbrowską, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima, Stanisława Ignacego Witkiewicza
- wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym
- prezentuje osiągnięcia polskiej literatury w okresie dwudziestolecia międzywojennego
- wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych
- wyjaśnia znaczenie terminów: „korytarz”, polityka równowagi i „równych odległości”
- zna daty: układu polsko-rumuńskiego (III 1921), traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934)
- identyfikuje postać Józefa Becka
- omawia stosunek państw sąsiednich do II Rzeczypospolitej
- charakteryzuje stosunki polsko--radzieckie i polsko--niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym
- wyjaśnia znaczenie terminów: eksterytorialność
- zna daty: zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938), polsko--brytyjskich gwarancji pomocy w razie ataku Niemiec (IV 1939), wypowiedzenia przez Niemcy deklaracji o niestosowaniu przemocy z Polską (IV 1939)
- identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka
- wskazuje na mapie Zaolzie, tzw. „korytarz”

- omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich
- wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu unifikacja
- zna daty: powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (7 XI 1918), powstania Naczelnej Rady Ludowej (14 XI 1918), wydania dekretu o powołaniu Tymczasowego Naczelnika Państwa (22 XI 1918), powołania rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919)
- przedstawia sytuację międzynarodową jesienią 1918 r.
- wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę
- wyjaśnia znaczenie terminu linia Curzona
- zna daty: układu z Symonem Petlurą (IV 1920), powołania Rady Obrony Państwa (VII 1920), włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922)
- identyfikuje postacie: Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego, Władysława Sikorskiego, Siemiona Budionnego
- wskazuje na mapie tereny zajęte przez Armię Czerwoną do sierpnia 1920 r.
- porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną
- opisuje przebieg ofensywy bolszewickiej w 1920 r.
- przedstawia przebieg i skutki kontrofensywy polskiej w 1920 r.
- identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Tadeusza Rozwadowskiego
- przedstawia postaci, które miały wpływ na wynik Bitwy Warszawskiej
- zna daty: przybycia Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), pierwszego powstania śląskiego (VIII 1919), zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920), drugiego powstania śląskiego (VIII 1920)
- identyfikuje postacie: Józefa Dowbora-Muśnickiego, Józefa Hallera
- wskazuje na mapie zasięg powstań śląskich, Śląsk Cieszyński
- przedstawia okoliczności zaślubin Polski z morzem
- wyjaśnia znaczenie terminów: mała konstytucja, partyjniactwo
- zna datę wprowadzenia podziału na województwa (1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919)
- wymienia postanowienia małej konstytucji
- omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza
- przedstawia przejawy kryzysu rządów parlamentarnych
- charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926
- wyjaśnia znaczenie terminów: dekret, nowela sierpniowa, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, Centrolew, „cuda nad urną”
- zna daty: uchwalenia noweli sierpniowej (2 VIII 1926), wyboru Ignacego Mościckiego na prezydenta (1 VI 1926), śmierci Józefa Piłsudskiego (12 V 1935)
- identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego
- przedstawia politykę sanacji wobec opozycji
- omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu reforma rolna
- zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), początku wielkiego kryzysu (1929)
- przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości
- omawia założenia i realizację reformy rolnej
- charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *numerus clausus*
- opisuje sytuację społeczną Polski w międzywojennej Polsce
- charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców
- omawia stosunki polsko-żydowskie
- wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, ekspresjonizm, funkcjonalizm, lwowska szkoła matematyczna
- identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Eugeniusza Bodo, Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury
- wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej
- przedstawia rozwój kinematografii polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym

- wyjaśnia znaczenie terminu Międzymorze
- zna daty: układu w Rapallo (1922), układu w Locarno (1925)
- przedstawia koncepcję Józefa Piłsudskiego dotyczącą prowadzenia polityki zagranicznej i przykłady jej realizacji
- omawia ideę Międzymorza i wyjaśnia przyczyny jej niepowodzenia
- wskazuje zagrożenia, jakie stwarzały dla Polski układy z Rapallo i Locarno
- opisuje polską politykę zagraniczną w latach 30. XX w.
- zna daty: przedstawienia po raz pierwszy propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (X 1938), przedstawienia po raz ostatni propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (III 1939), przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939)
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia, jakie cele przyswieceały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.
- przedstawia okoliczności zawarcia paktu Ribbentrop—Mołotow

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna daty: powstania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego (19 X 1918), powstania Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (28 X 1918), przekazania władzy cywilnej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (14 XI 1918), Tymczasowego Komitetu Rządzącego w Lwowie (24 XI 1918)
- przedstawia założenia programowe pierwszych ośrodków władzy
- zna daty: utworzenia Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (X/XI 1918), polskiej ofensywy wiosennej (1919), powstania Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski (VII 1920), przekazania Wilna przez bolszewików Litwinom (VII 1920), bitwy pod Zadwórzem (1920), bitwy pod Komarowem (31 VIII 1920)
- identyfikuje postacie: Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego
- przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko--ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.
- omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki
- identyfikuje postacie Maxime'a Weyganda, Józefa Hallera, Edgara Vincenta lorda d' Abernona
- charakteryzuje spór o autorstwo zwycięstwa Polaków w Bitwie Warszawskiej
- wyjaśnia znaczenie terminu konwencja górnośląska
- opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki
- przedstawia proces kształtowania się zachodniej i północnej granicy państwa polskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: sejm ustawodawczy, Zgromadzenie Narodowe, kontrasygnata
- identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya
- przedstawia okoliczności pierwszych wyborów prezydenckich
- charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów: grupa pułkowników, grupa zamkowa, Obóz Zjednoczenia Narodowego
- zna daty: powołania rządu „Chjeno-Piasta” (10 V 1926), powstania BBWR (1928), powstania Centrolewu (1929), Kongresu Obrony Prawa i Wolności (29 VI 1930), powstania OZN-u (1937)
- identyfikuje postacie: Kazimierza Bartla, Adama Koca
- porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: grupa pułkowników, grupa zamkowa, Obóz Zjednoczenia Narodowego
- zna daty: powołania rządu „Chjeno-Piasta” (10 V 1926), powstania BBWR (1928), powstania Centrolewu (1929), Kongresu Obrony Prawa i Wolności (29 VI 1930), powstania OZN-u (1937)
- identyfikuje postacie: Kazimierza Bartla, Adama Koca
- porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej
- przedstawia przyczyny konfliktu polsko--czechosłowackiego o Zaolzie
- charakteryzuje relacje polsko--brytyjskie i polsko--francuskie w przededniu II wojny światowej
- wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera
- ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia
- ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec żądań niemieckich

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości
- ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości
- ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej

- ocenia postanowienia pokoju ryskiego
- ocenia postawę Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików
- ocenia spór wokół autorstwa planu Bitwy Warszawskiej
- ocenia postawę Polaków wobec sytuacji politycznej w Wielkopolsce w końcu 1918 r.
- ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu
- ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska
- ocenia pozycję ustrojową Naczelnika Państwa
- ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926
- charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie
- ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli
- ocenia metody, jakimi władze sanacyjne walczyły z opozycją polityczną
- ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej
- ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej
- ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego
- ocenia położenie mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej
- ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych
- charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze II Rzeczypospolitej
- ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym
- ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej
- ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia
- ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec żądań niemieckich

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z HISTORII W KLASIE VIII

Szczegółowe wymagania edukacyjne oceniania w klasie VIII

OKRES I

Rozdział I: II WOJNA ŚWIATOWA.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę **DOPUSZCZAJĄCĄ** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu: wojna błyskawiczna (*Blitzkrieg*)
- zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939)
- identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina
- wymienia etapy wojny obronnej Polski
- wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r.
- wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię, kolaboracja
- zna daty: ataku III Rzeszy na Francję (10 V 1940), bitwy o Anglię (VII–X 1940)
- wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r.
- zna datę: bitwy o Anglię (VII–X 1940)
- identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Winstona Churchilla
- wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię
- wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Barbarossa”
- zna daty: agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 – II 1943)
- omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny
- przedstawia założenia rasowej polityki hitlerowców oraz metody jej realizacji
- wyjaśnia znaczenie terminu: bitwa o Atlantyk
- zna daty: ataku Japonii na USA (7 XII 1941), bitwy pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942)

- identyfikuje postać: Franklina Delano Roosevelta
- wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne
- wyjaśnia znaczenie terminów:

Karta atlantycka, Wielka Koalicja, Wielka Trójka

- zna datę: podpisania *Karty atlantyckiej* (14 VIII 1941 r.)
- identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla
- wyjaśnia genezę powstania i cele Wielkiej Koalicji

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminu: łańd jałtański
- zna daty: konferencji jałtańskiej (4–11 II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945)
- identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla
- przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji jałtańskiej

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie
- zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), kapitulacji Warszawy (28 IX 1939)
- identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego
- wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej
- charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski
- opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy
- przedstawia przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez Niemców w czasie wojny obronnej Polski
- wyjaśnia znaczenie terminu: linia Maginota
- zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (9 IV 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (6 IV 1941)
- identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles’a de Gaulle’a
- wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r.
- przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941
- przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939–1941
- wyjaśnia główne przyczyny pokonania Francji przez armię niemiecką w 1940 r.
- wyjaśnia znaczenie terminów: operacja „Lew morski”, Enigma
- wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom w walce z Niemcami
- przedstawia militarny wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii
- wyjaśnia znaczenie terminu: Wielka Wojna Ojczyźniana
- zna datę: bitwy pod Moskwą (XI–XII 1941)
- identyfikuje postać: Geоргija Żukowa
- wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem
- wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki
- przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej
- wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r.
- wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfikacja, Generalny Plan Wschodni, gwiazda Dawida, obóz zagłady
- zna datę: powstania Generalnego Planu Wschodniego (1942)
- identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej
- wymienia założenia niemieckiego Generalnego Planu Wschód
- charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec
- wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu
- wyjaśnia, jakimi sposobami ludność terenów okupowanych niosła pomoc Żydom
- omawia bilans Holokaustu
- wyjaśnia znaczenie terminów: Afrika Korps, pakt trzech, wilcze stada, konwój, Enigma
- zna daty: podpisania paktu trzech (IX 1940), bitwy na Morzu Koralowym (V 1942), kapitulacji wojsk włoskich i niemieckich w Afryce (V 1943)
- identyfikuje postać: Erwina Rommla
- wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway i lokalizuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: konferencja w Teheranie, operacja „Overlord”
- zna daty: bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943), konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), bitwy o Monte Cassino (V 1944), operacji „Overlord” (6 VI 1944)
- przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie
- wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew i operacji militarnych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1943–1944
- wyjaśnia znaczenie terminów: operacja berlińska, bezwarunkowa kapitulacja, kamikadze

- zna daty: operacji berlińskiej (IV 1945), zrzucenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki (6 i 9 VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945)
- przedstawia wielkie operacje strategiczne na froncie wschodnim i zachodnim
- omawia okoliczności kapitulacji Japonii

Ocenę **DOBRA** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: „polskie Termopile”, Korpus Ochrony Pogranicza (KOP)
- zna daty: bitwy nad Bzurą (9–22 IX 1939), ewakuacji władz państwowych i wojskowych z Warszawy (6/7 IX 1939), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939)
- identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga
- wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi
- przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r.
- omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow
- wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy
- zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 – III 1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940), przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1941
- opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941
- opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie
- zna daty: największego nalotu niemieckiego na Wielką Brytanię (15 IX 1940), nalotu na Coventry (14 XI 1940)
- identyfikuje postacie Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Żygalskiego
- omawia założenia niemieckiego planu inwazji na Wielką Brytanię
- wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię
- wyjaśnia znaczenie terminów: blokada Leningradu, *Lend-Lease Act*
- zna datę: blokady Leningradu (1941–1944)
- identyfikuje postać: Friedricha von Paulusa
- przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943
- charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców
- przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich
- wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (*Lebensraum*), „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, „Szoah”, „Żegota”, szmalcownicy
- zna datę: konferencji w Wannsee (I 1942)
- identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Oskara Schindlera
- wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie
- przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów
- omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów
- wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, pancernik, lotniskowiec
- zna daty: ataku Włoch na Egipt (VIII 1940), lądowania wojsk niemieckich w Afryce (1941), walk o Guadalcanal (VIII 1942 – II 1943)
- identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Davida Eisenhowera
- przedstawia przebieg walk w Afryce
- charakteryzuje ekspansję japońską w Azji
- omawia działania wojenne na morzach i oceanach
- wyjaśnia znaczenie terminów: *Lend-Lease Act*, konferencja w Casablance, operacja „Market Garden”, linia Gustawa
- zna daty: konferencji w Casablance (I 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim (VI 1944), zamachu na A. Hitlera (VII 1944), bitwy pod Falaise (VIII 1944)
- identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Stanisława Maczka
- przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej
- przedstawia decyzje podjęte pod-czas konferencji w Casablance
- opisuje walki na froncie zachodnim i we Włoszech w latach 1943–1944
- wyjaśnia znaczenie terminów: Wał Pomorski, taktyka „żabich skoków”
- zna daty: bitwy o Iwo Jimę (II–III 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945),
- identyfikuje postać: Douglasa MacArthura
- charakteryzuje działania na froncie wschodnim, zachodnim i na Pacyfiku w latach 1944–1945
- omawia metody prowadzenia walki w rejonie Azji i Pacyfiku oraz przedstawia ich skutki

Ocenę **BARDZO DOBRA** otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, Grupy Specjalne (*Einsatzgruppen*)
- zna daty: prowokacji gliwickiej (31 VIII 1939), kapitulacji Helu (2 X 1939),

- identyfikuje postacie: Franciszka Dąbrowskiego, Józefa Unruga, Tadeusza Kutrzeby
- porównuje plany Polski i Niemiec przygotowane na wypadek wojny
- przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Wolnej Francji, linia Mannerheima
- zna datę: ewakuacji wojsk alianckich z Dunkierki (V–VI 1940)
- identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina
- omawia sposób przejęcia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRS w 1940 r.
- porównuje potencjał militarny wojsk niemieckich i brytyjskich w czasie wojny o Anglię
- wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS
- przedstawia warunki prowadzenia działań wojennych przez Niemcy na terenie ZSRS
- wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS
- wyjaśnia znaczenie terminów: Babi Jar, Ponary, czetnicy
- zna datę: wybuchu antyniemieckiego powstania w Paryżu (VIII 1942)
- identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Raoula Wallenberga, Henryka Sławika,
- porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców
- wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Torch”
- zna datę: nalotów na Malte (1940–1942)
- wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r.
- przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagania na Oceanie Atlantyckim
- wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Bagration”
- identyfikuje postać: Clausa von Stauffenberga
- przedstawia przyczyny, okoliczności i skutki zamachu na Hitlera
- charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej
- zna daty: bitwy na Morzu Filipińskim (VI 1944),
- charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiła kapitulacja III Rzeszy

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r.
- ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r.
- ocenia sytuację polityczną i militarną w Europie w 1941 r.
- ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię
- ocenia postawę władz sowieckich w czasie Wielkiej Wojny Ojczyźnianej
- ocenia postawy wobec Holocaustu
- ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny
- przedstawia wizję powojennego świata zarysowaną w *Karcie atlantyckiej* przez przywódców USA i Wielkiej Brytanii
- ocenia założenia ładu jałtańskiego
- ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii

Rozdział II: POLACY PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, wysiedlenia, deportacja, sowietyzacja
- wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką
- charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej
- wyjaśnia znaczenie terminu: rząd emigracyjny
- identyfikuje postać: Władysława Sikorskiego
- przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego
- wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie
- wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa (AK)
- zna datę: powstania AK (14 II 1942)

- identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór
- wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego
- wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa
- wyjaśnia znaczenie terminu: akcja pod Arsenałem
- zna datę: akcji pod Arsenałem (III 1943)
- identyfikuje postać: Jana Bytnara ps. Rudy
- przedstawia przyczyny i skutki akcji pod Arsenałem
- wyjaśnia znaczenie terminów: łapanka, Holokaust, getto
- wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego
- przedstawia metody eksterminacji narodu żydowskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu: godzina „W”
- zna czas trwania powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944)
- przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie
- wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnheim)
- wyjaśnia znaczenie terminów: Manifest PKWN, Polska lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN)
- zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (22 VII 1944), powstania TRJN (VI 1945)
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Polsce
- omawia okoliczności i skutki powstania TRJN

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: traktat o granicach i przyjaźni, łapanka, volkslista, akcja AB
- zna daty: podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), akcji AB (V–VI 1940), zbrodni katyńskiej (IV–V 1940)
- wskazuje na mapie miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS
- podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego
- wyjaśnia, jaki cel zamierzali zrealizować Niemcy, mordując polską inteligencję
- omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: układ Sikorski–Majski, armia Andersa, sprawa katyńska, katastrofa gibraltarska
- zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski–Majski (30 VII 1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (25 IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (4 VII 1943)
- identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka
- omawia postanowienia układu Sikorski–Majski
- przedstawia okoliczności formowania się Armii Polskiej w ZSRS
- wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie
- wyjaśnia znaczenie terminów: Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Delegatura Rządu RP na Kraj, Rada Jedności Narodowej (RJN), Szare Szeregi, mały sabotaż, dywersja
- zna datę: powstania Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940)
- identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Jana Bytnara ps. Rudy
- wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki
- przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego
- omawia rolę Rady Jedności Narodowej w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego
- wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj
- wyjaśnia znaczenie terminów: zamach na F. Kutschere, sabotaż, dywersja, Kedyw
- zna datę: zamachu na Franza Kutschere (II 1944)
- identyfikuje postacie: Tadeusza Zawadzkiego ps. Zośka, Franza Kutschery
- przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutschere
- wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenałem
- wyjaśnia znaczenie terminów: Generalny Plan Wschód, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska
- zna daty: powstania Generalnego Planu Wschód (1942), wybuchu powstania w getcie warszawskim (19 IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943)
- identyfikuje postacie: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów
- przedstawia założenia Generalnego Planu Wschód
- wyjaśnia, w jakim celu okupanci prowadzili walkę z polską kulturą
- wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Burza”, zrzuć
- zna daty: opracowania planu „Burza” (1943/1944)
- identyfikuje postać: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego
- przedstawia założenia planu „Burza”

- charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego
- zna daty: walk o Narwik (V 1940), walk o Tobruk (VIII – XII 1941), walk o Monte Cassino (V 1944), bitwy pod Lenino (X 1943)
- identyfikuje postać: Władysława Andersa
- wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Partia Robotnicza (PPR), proces szesnastu
- zna daty: powstania PPR (1942), konferencji w Teheranie (1943), konferencji w Jałcie (II 1945), procesu szesnastu (VI 1945),
- identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Bolesława Bieruta
- wymienia postanowienia konferencji w Teheranie i w Jałcie dotyczące sprawy Polski
- przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów
- przedstawia metody działania polskich komunistów w celu przejścia władzy w państwie

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, „gadinówka”, Akcja Specjalna „Kraków”, granatowa policja, Pawiak, paszportyzacja
- zna daty: Akcji Specjalnej „Kraków” (XI 1939), paszportyzacji (1940)
- identyfikuje postać: Hansa Franka
- przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie
- charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy
- zna datę: ewakuacji armii Andersa na Bliski Wschód (VIII 1942)
- identyfikuje postać: Kazimierza Sosnkowskiego
- przedstawia okoliczności podpisania układu Sikorski–Majski
- opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS Armii Polskiej gen. Władysława Andersa
- omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej
- przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych
- wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), cichociemni, Kedyw, akcja scaleniowa
- zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939)
- identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego, Jana Karskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego
- omawia proces budowania struktur wojskowych Polskiego Państwa Podziemnego
- wyjaśnia, na czym polegała akcja scaleniowa
- wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ-AK
- charakteryzuje działalność polskich partii politycznych w okresie okupacji
- przedstawia działalność Delegatury Rządu na Kraj
- wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenalem („Meksyk II”), akcja „Główki”
- identyfikuje postać: Emila Fieldorfa ps. Nil
- przedstawia metody działalności Kedywu
- omawia przebieg akcji pod Arsenalem
- wymienia znaczenie terminów: kontyngent, czarny rynek, Żydowska Organizacja Bojowa (ŻOB), szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne
- zna daty: decyzji o przeprowadzeniu Holokaustu (1942), początku wysiedleń na Zamojszczyźnie (XI 1942), tzw. krwawej niedzieli (11 VII 1943)
- identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, Witolda Pileckiego, Jana Karskiego
- omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki
- charakteryzuje warunki życia w getcie
- opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu
- przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego na Kresach Wschodnich
- wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Ostra Brama”
- zna daty: operacji „Ostra Brama” (VII 1944)
- identyfikuje postać: Antoniego Chruściela ps. Monter
- opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich
- przedstawia sytuację w Warszawie w przededniu powstania i opisuje jej wpływ na bezpośrednią decyzję wydania rozkazu o wybuchu powstania
- omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego
- zna daty: powstania armii gen. Z. Berlinga w ZSRS (V 1943), bitwy pod Falaise (VIII 1944), bitwy pod Arnhem (IX 1944)
- identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga
- opisuje szlak bojowy polskich jednostek wojskowych walczących na lądzie, na morzu i w powietrzu na wszystkich frontach II wojny światowej

- wyjaśnia znaczenie terminów: Krajowa Rada Narodowa (KRN), Niepodległość („NIE”)
- zna daty: powołania KRN (31 XII 1943/1 I 1944), powstania Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1944), rozwiązania AK (19 I 1945)
- identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil
- podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS
- opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Tannenberg”
- zna daty: wyborów do zgromadzeń na Kresach (X 1939), deportacji Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI 1940 oraz V/VI 1941)
- przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją
- przedstawia deportacji Polaków w głąb ZSRS
- wyjaśnia znaczenie terminu: Rada Narodowa RP
- omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Polityczny Komitet Porozumiewawczy (PKP), Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa (AL)
- zna daty: akcji pod Arsenalem (1943), zamachu na F. Kutschere (II 1944)
- identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego, Cyryla Ratajskiego, Franza Kutschery
- charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala
- omawia strukturę i działalność Szarych Szeregów
- wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją
- zna datę: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942)
- omawia przebieg zamachu na F. Kutschere
- zna daty: zamordowania rodziny Ulmów (24 III 1944)
- identyfikuje postać: Stepana Bandery
- opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim
- przedstawia stosunek państw zachodnich do Holocaustu
- identyfikuje postać: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego
- omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie
- identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Karola Świerczewskiego
- charakteryzuje proces formowania się polskich oddziałów wojskowych we Francji
- identyfikuje postacie: Iwana Sierowa, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka
- wyjaśnia, w jaki sposób decyzje Wielkiej Trójki w Teheranie łamały postanowienia *Karty atlantyckiej*
- omawia postawy działaczy Polskiego Państwa Podziemnego wobec reżimu komunistycznego

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec polskiego społeczeństwa
- ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla sprawy polskiej w czasie II wojny światowej
- ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem
- ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów
- ocenia postawy Polaków wobec Holocaustu
- ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną
- ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego
- ocenia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej
- ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej

Rozdział III: ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, Karta Narodów Zjednoczonych
- zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), konferencji poczdamskiej (VII–VIII 1945)
- identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana
- wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie
- przedstawia cele ONZ
- wyjaśnia znaczenie terminów: żelazna kurtyna, zimna wojna, mur berliński
- zna daty: proklamowania RFN (IX 1949), powstania NRD (X 1949), budowy muru berlińskiego (1961)
- identyfikuje postać: Harry’ego Trumana
- wskazuje na mapie terytorium RFN i NRD
- wyjaśnia, czym była zimna wojna
- przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich
- wyjaśnia znaczenie terminu: mur berliński
- zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego (VIII 1961), zburzenia muru berlińskiego (XI 1989), zjednoczenia Niemiec (1990)
- wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego
- omawia okoliczności upadku muru berlińskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: kraje demokracji ludowej, powstanie węgierskie
- zna datę: wybuchu powstania węgierskiego (X 1956)
- omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej
- wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r.
- zna datę: wojny w Korei (1950–1953)
- wskazuje na mapie Koreę, Wietnam i Chiny
- wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu
- omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny
- wyjaśnia znaczenie terminów: dekolonizacja, Trzeci Świat
- wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego
- wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, konflikt żydowsko-palestyński
- omawia charakter konfliktu bliskowschodniego
- wyjaśnia znaczenie terminów: praska wiosna, wyścig zbrojeń
- zna datę: praskiej wiosny (1968)
- identyfikuje postać: Fidela Castro
- omawia przyczyny i skutki praskiej wiosny
- wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu
- wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Unia Europejska, euro
- zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957), powstania Unii Europejskiej (1993)
- identyfikuje postać: Roberta Schumana
- wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG
- podaje przyczyny integracji europejskiej
- wyjaśnia znaczenie terminu: rewolucja obyczajowa
- omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: układ dwubiegunowy, procesy norymberskie, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, *Powszechna deklaracja praw człowieka*, strefa okupacyjna
- zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), I procesu norymberskiego (XI 1945 – X 1946), uchwalenia *Powszechnej deklaracji praw człowieka* (1948)
- wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni
- przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń
- omawia strukturę ONZ i jej działalność w okresie powojennym
- opisuje politykę zwycięskich mocarstw wobec Niemiec
- wyjaśnia znaczenie terminów: doktryna Trumana, blokada Berlina Zachodniego, NATO
- zna daty: ogłoszenia doktryny Trumana (III 1947), blokady Berlina Zachodniego (VI 1948–V 1949), powstania NATO (1949)
- identyfikuje postać: Konrada Adenauera
- wskazuje na mapie żelazną kurtynę
- przedstawia sposób przejmowania władzy przez komunistów w państwach Europy Środkowo-Wschodniej
- wyjaśnia, w jaki sposób doktryna Trumana miała powstrzymać rosnące wpływy komunistów na świecie
- wskazuje okoliczności powstania NATO
- opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego
- identyfikuje postać: Helmuta Kohla
- wyjaśnia, jaką rolę w propagandzie komunistycznej odgrywał mur berliński

- wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego
- wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, tajny referat Chruszczowa, destalinizacja, Układ Warszawski
- zna daty: śmierci Stalina (5 III 1953 r.), powstania Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (II 1956)
- identyfikuje postać: Nikity Chruszczowa
- wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej
- omawia przejawy odwilży w ZSRS
- przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia
- omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego
- wymienia przejawy odprężenia w relacjach międzynarodowych w latach 1953–1960
- wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna
- zna daty: wojny domowej w Chinach (1946–1949), początku Wielkiego Skoku (1958), rewolucji kulturalnej (1966–1968)
- identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Ho Szi Mina
- omawia sposoby realizacji i skutki tzw. Wielkiego Skoku w Chinach
- wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach
- wyjaśnia znaczenie terminów: metoda tzw. biernego oporu, Rok Afryki
- zna datę: Roku Afryki (1960)
- identyfikuje postać: Mahatmy Gandhiego
- przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach
- charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości
- wyjaśnia znaczenie terminów: syjonizm, wojna sześciodniowa, wojna JomKippur, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP)
- zna daty: powstania Izraela (1948), wojny sześciodniowej (1967), wojny JomKippur (1973), I wojny w Zatoce Perskiej (1990)
- identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata
- wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej
- przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael
- wymienia przyczyny i skutki konfliktów izraelsko-arabskich
- omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, lądowanie w Zatoce Świń, odprężenie
- zna daty: desantu w Zatoce Świń (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (X 1962), wojny w Wietnamie (1957–1975), interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji (20/21 VIII 1968)
- identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna F. Kennedy’ego, Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubčeka
- przedstawia przyczyny i skutki konfliktu kubańskiego
- przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie
- wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji
- wyjaśnia znaczenie terminów: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom), Komisja Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, traktat z Maasticht
- zna daty: podpisania układu w Schengen (1985), zawarcia traktatu w Maastricht (1992)
- identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida De Gasperiego
- wskazuje na mapie państwa należące do UE
- wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej
- przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa
- zna daty: obrad Soboru Watykańskiego II (1962–1965), zniesienia segregacji rasowej w USA (1964)
- identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI
- przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w.
- wymienia hasła ruchów kontestatorskich
- przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60.
- wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA
- wymienia skutki obrad Soboru Watykańskiego II

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: plan Marshalla (Europejski Plan Odbudowy), denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja
- zna daty: ogłoszenia planu Marshalla (VI 1947)
- identyfikuje postacie: Clementa Attlee, George’a Marshalla
- wskazuje na mapie państwa, któreprzyjęły pomoc USA w ramach planu Marshalla

- przedstawia polityczne skutki II wojny światowej
- wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie
- wyjaśnia znaczenie terminów: Bizonia, powstanie berlińskie
- zna daty: przemówienia W. Churchilla w Fulton (III 1946), powstania Bizonii (1947), powołania Trizonii (1949), powstania berlińskiego (VI 1953)
- wskazuje na mapie podział Niemiec na strefy okupacyjne
- przedstawia proces powstania dwóch państw niemieckich
- identyfikuje postacie: Johna Fitzgeralda Kennedy’ego, Ronalda Reagana
- wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG)
- zna daty: powstania RWPG (1949), wkroczenia Armii Czerwonej na Węgry (XI 1956), końca okresu odprężenia między Wschodem a Zachodem (1960)
- identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Ławrientija Berii, Imre Nagya
- wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do konfliktu między ZSRS a komunistycznymi władzami Jugosławii
- charakteryzuje sposób sprawowania władzy i prowadzoną politykę przez N. Chruszczowa
- przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r.
- wyjaśnia znaczenie terminów: Kuomintang, reedukacja
- zna daty: powstania Chińskiej Republiki Ludowej (X 1949), proklamowania Republiki Chińskiej (1949), bitwy pod DienBieuPhu (1954)
- identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura
- przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej
- opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga
- opisuje proces dekolonizacji Indochin
- wyjaśnia znaczenie terminów: Indyjski Kongres Narodowy, Liga Muzułmańska, Organizacja Jedności Afrykańskiej (OJA), Ruch Państw Niezrzeszonych, neokolonializm
- zna daty: powstania Indii i Pakistanu (1947), konferencji w Bandungu (1955)
- wyjaśnia, jaką rolę w procesie dekolonizacji Indii odegrał Indyjski Kongres Narodowy
- podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: intifada, Autonomia Palestyńska, operacja „Pustynna burza”
- zna daty: wydania deklaracji Balfoura (1917), wojny o niepodległość Izraela (1948–1949), wojny izraelsko-egipskiej (X 1956), porozumienia w Camp David (1978), wybuchu intifady (1987), porozumienia z Oslo (1993)
- identyfikuje postacie: Ruhollaha Chomeiniego, Saddama Husajna
- omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości
- przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie
- wyjaśnia znaczenie terminów: Vietcong, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Czerwoni Khmerzy
- zna daty: przejęcia władzy na Kubie przez F. Castro (1959), Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975), dyktatury Czerwonych Khmerów (1975–1979),
- identyfikuje po-stać Dwighta Eisenhowera
- omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. i 70. XX w.
- przedstawia skutki rządów Czerwonych Khmerów w Kambodży
- wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Rada Europejska
- zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), powstania Komisji Wspólnot Europejskich (1967)
- wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG
- omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej
- porównuje sytuację gospodarczą państw Europy Zachodniej i Wschodniej
- wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja seksualna, kontrkultura, Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny
- zna daty: buntów studenckich we Francji (1968), festiwalu w Woodstock (1969), marszu w Waszyngtonie (1963)
- wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70.
- omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich
- prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w.
- omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich
- opisuje walkę o równouprawnienie w USA

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia, dlaczego państwa Europy Wschodniej nie skorzystały z planu Marshalla
- wyjaśnia, w jaki sposób zrealizowano w Niemczech zasadę czterech D
- porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec Niemiec pod okupacją
- identyfikuje postać Waltera Ulbrichta
- wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego
- podaje przyczyny wybuchu powstania berlińskiego
- omawia różnice między państwami niemieckimi

- wyjaśnia znaczenie terminów: żdanowszczyzna, Kominform
- zna daty: powstania Kominformu (IX 1947),
- identyfikuje postać: Andrieja Żdanowa
- charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina
- wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwona Gwardia (hunwejbini), *Czerwona książeczka*
- zna daty: rozejmu w Panmundżonie (1953)
- opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki
- przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei
- zna daty: wojny w Algierii (1954–1962), wojny w Biafrze (1967)
- identyfikuje postać: Charles’a de Gaulle’a
- charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce w dobie dekolonizacji i po 1960 r.
- wyjaśnia znaczenie terminów: kibuc, szyici, zamach w Monachium
- zna daty: rezolucji ONZ o podziale Palestyny (1947), nacjonalizacji Kanału Sueskiego (1956), zamachu w Monachium (1972)
- identyfikuje postacie: Gamala Abdela Nasera, Menachema Begina
- charakteryzuje i ocenia zjawisko terroryzmu palestyńskiego
- wyjaśnia znaczenie terminu: „gorąca linia” między Moskwą i Waszyngtonem
- zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1947), wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), lądowania na Księżycu (1969),
- identyfikuje postacie: Pol Pota, Jurija Gagarina, Neila Armstronga
- wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)
- zna daty: rewolucji goździków (1974), końca dyktatury F. Franco w Hiszpanii (1975)
- identyfikuje postacie: Antonia de Oliveiry Salazara, króla Juana Carlosa
- wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady
- identyfikuje postacie: Adreasa Baadera, Alda Moro
- podaje przykłady wybitnych osobowości ruchów kontestatorskich
- omawia genezę, przejawy i skutki terroryzmu politycznego

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia znaczenie powstania ONZ i NATO
- ocenia politykę ZSRS wobec państw Europy Środkowo-Wschodniej
- ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec
- ocenia następstwa procesu dekolonizacji
- przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji
- ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii
- ocenia rolę światowych mocarstw w konflikcie bliskowschodnim
- omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje
- ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej
- ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX w.
- ocenia znaczenie reform Soboru Watykańskiego II

OKRES II

Rozdział IV: POLSKA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, referendum ludowe
- zna daty: referendum ludowego (30 VI 1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (I 1947)
- identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta, Władysława Gomułki

- wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej
- przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów
- wyjaśnia znaczenie terminu: Ziemie Odzyskane
- zna datę: początku napływu osadników na Ziemie Odzyskane (1945)
- wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych
- wyjaśnia znaczenie terminu: żołnierze niezłomni (wyklęci)
- identyfikuje postacie: Danuty Siedzikówny ps. Inka, Witolda Pileckiego
- wymienia prz– wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu
- zna datę: wydania dekretu o reformie rolnej (IX 1944)
- omawia założenia i skutki realizacji dekretów o reformie rolnej i nacjonalizacji przemysłu, przykłady represji stosowanych wobec antykomunistycznego ruchu oporu
- wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL)
- zna datę: przyjęcia konstytucji PRL (22 VII 1952)
- identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta
- podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim
- wyjaśnia znaczenie terminu: poznański Czerwiec
- zna datę: polskiego Października (X 1956)
- identyfikuje postać: Władysława Gomułki
- wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Październikaw 1956 r.
- wyjaśnia znaczenie terminów: obchody Tysiąclecia Chrztu Polski, Marzec '68, Grudzień '70
- zna daty: obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966), wydarzeń marcowych (III 1968)
- identyfikuje postać: Władysława Gomułki
- wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z marca 1968 r. i grudnia 1970 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu: „druga Polska”
- identyfikuje postać: Edwarda Gierka
- wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: linia Curzona, repatrianci, akcja „Wisła”, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), „cuda nad urną”, demokracja ludowa
- zna daty: pogromu kieleckiego (1946), akcji „Wisła”(1947)
- identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza
- wskazuje na mapie kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich
- omawia zmiany terytorium Polski po II wojnie światowej w odniesieniu do granic z 1939 r.
- przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej
- omawia przyczyny i skutki akcji „Wisła”
- przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego
- opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: podziemie niepodległościowe, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN)
- zna daty: powołania WiN (IX 1945), wykonania wyroków śmierci na Witoldzie Pileckim (1948), Danucie Siedzikównie ps. Inka (1948) i Emilu Fieldorfie ps. Nil (1953)
- identyfikuje postacie: Jana Rodowicza ps. Anoda, Emila Fieldorfa ps. Nil, Jana Nowaka-Jeziorańskiego
- wyjaśnia, jakie cele przyświecały organizacjom podziemia niepodległościowego
- przedstawia metody działania organizacji podziemia niepodległościowego
- wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o handel, plan trzyletni
- zna daty: ustawy o nacjonalizacji (I 1946), tzw. bitwy o handel (1947), planu trzyletniego (1947–1949)
- przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce
- opisuje zniszczenia wojenne Polski
- wyjaśnia, na czym polegała bitwa o handel i jakie były jej skutki
- podaje założenia planu trzyletniego i efekt jego realizacji
- wyjaśnia znaczenie terminów: system monopartyjny, system centralnego sterowania, plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm
- zna daty: powstania PZPR (XII 1948), planu sześcioletniego (1950–1955)
- identyfikuje postać: Stefana Wyszyńskiego
- podaje założenia planu sześcioletniego
- omawia przyczyny i skutki kolektywizacji w Polsce
- wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej
- przedstawia założenia konstytucji PRL z 1952 r.
- przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich
- wyjaśnia znaczenie terminów: „polska droga do socjalizmu”, Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa
- zna daty: wydarzeń poznańskich (28–30 VI 1956), wyboru W. Gomułki na I sekretarza KC PZPR (X 1956),

- identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza
- omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce
- przedstawia przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r.
- prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy
- charakteryzuje zakończenia okresu odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa
- wyjaśnia znaczenie terminu: mała stabilizacja
- zna daty: układu PRL–RFN (7 XII 1970), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (14–21 XII 1970)
- identyfikuje postacie: Willy’ego Brandta, Stefana Wyszyńskiego, Edwarda Gierka
- charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL
- przedstawia przebieg obchodów milenijnych
- przedstawia przebieg wydarzeń marcowych 1968 r.
- opisuje przebieg wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu: „propaganda sukcesu”
- zna datę: nowelizacji konstytucji PRL (1976)
- omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa
- przedstawia zmiany w życiu codziennym Polaków za czasów rządów E. Gierka
- wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: partie koncesjonowane, Urząd Bezpieczeństwa (UB), Milicja Obywatelska (MO), cenzura prewencyjna
- zna daty: polsko-sowieckiego układu granicznego (VIII 1945), uchwalenia „małej konstytucji” (II 1947), uznania nienaruszalności polskiej granicy zachodniej przez NRD (1950) i RFN (1970)
- charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej
- przedstawia stosunek polskich partii politycznych do referendum ludowego
- podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS
- wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), Urząd Bezpieczeństwa (UB), Radio Wolna Europa
- zna daty: wykonania wyroków śmierci na Zygmuncie Szendzielarzu ps. Łupaszka (1948), ucieczki Józefa Światły na Zachód (1953), rozbicia ostatniego zgrupowania podziemia antykomunistycznego (1963)
- identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarza ps. Łupaszka, Józefa Światły
- omawia sposób funkcjonowania komunistycznego aparatu terroru
- wyjaśnia, jakie cele chciały osiągnąć władze komunistyczne poprzez stosowanie terroru wobec swoich przeciwników
- wyjaśnia znaczenie terminów: UNRRA, Centralny Urząd Planowania
- przedstawia proces zagospodarowywania Ziemi Odzyskanych
- przedstawia straty dóbr kulturalnych w Polsce
- określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu
- wyjaśnia znaczenie terminów: odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne, „wyścig pracy”, Państwowe Gospodarstwa Rolne, kułak, Związek Młodzieży Polskiej (ZMP)
- zna datę: internowania S. Wyszyńskiego (1953–1956)
- identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca
- przedstawia okoliczności powstania PZPR
- przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego
- wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Polski
- omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu
- wyjaśnia znaczenie terminów: puławianie, natolińczycy
- zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953), obrad VIII Plenum KC PZPR (X 1956), końca odwilży w Polsce (1957)
- identyfikuje postać: Edwarda Ochaba
- wyjaśnia okoliczności zwołania VIII Plenum KC PZPR
- omawia proces odwilży po dojściu W. Gomułki do władzy
- wyjaśnia znaczenie terminów: peregrynacja, rewizjoniści, dogmatycy, *List 34*
- zna daty: listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965), opublikowania *Listu 34* (1964), zdjęcia „Dziadów” z afisza w teatrze Narodowym (I 1968), ogłoszenia podwyżek cen żywności (12 XII 1970)
- identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Jacka Kuronia, Karola Modzelewskiego, Adama Michnika, Henryka Szlajfera
- charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim
- opisuje narodziny i działalność opozycji
- wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju
- identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego
- wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka zakończyła się niepowodzeniem

- przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r.

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- identyfikuje postacie: Karola Świerczewskiego, Augusta Hlonda
- przedstawia proces odbudowy ośrodków uniwersyteckich w powojennej Polsce
- przedstawia różne postawy społeczeństwa polskiego wobec nowej władzy oraz ich uwarunkowania polityczne, społeczne i ekonomiczne
- wyjaśnia znaczenie terminu: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe
- zna daty: powstania Radia Wolna Europa (1949) i jej rozgłośni polskiej (1951), procesu IV Zarządu Głównego WiN (1950), wykonania wyroków na członków IV Zarządu Głównego WiN (1951)
- identyfikuje postacie: Mariana Bernaciaka ps. Orlik, Hieronima Dekutowskiego ps. Zapora, Franciszka Jaskulskiego ps. Zagóńczyk, Józefa Franczaka ps. Lalek
- przedstawia okoliczności, w jakich ujawniono kulisy działalności komunistycznych służb bezpieczeństwa
- wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziem Odzyskanych
- zna datę: powołania Ministerstwa Ziem Odzyskanych (1945)
- wyjaśnia, jak nowi mieszkańcy traktowali Ziemię Odzyskaną
- omawia przebieg odbudowy Warszawy
- zna datę: podpisania porozumienia między rządem a Episkopatem (1950)
- identyfikuje postacie: Konstantego Rokossowskiego, Czesława Kaczmarskiego
- wyjaśnia, dlaczego w Wojsku Polskim nadal występowały silne wpływy sowieckie
- opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła
- wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW), „Po Prostu”
- identyfikuje postacie: Adama Ważyka, Romana Strzałkowskiego
- wyjaśnia, w jaki sposób *Poemat dla dorosłych* i publikacje w „Po Prostu” odzwierciedlały nastroje niezadowolonego społeczeństwa w latach 50. XX w.
- prezentuje poglądy natolińczyków i puławian
- wyjaśnia znaczenie terminów: polska szkoła filmowa, „Polityka”, „komandosi”, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO)
- identyfikuje postacie: Antoniego Słonimskiego, Zbigniewa Cybulskiego, Tadeusza Różewicza, Andrzeja Munka, Wojciecha Jerzego Hasa
- omawia stosunek władz PRL do inteligencji
- wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemitycznej w Polsce w 1968 r.
- identyfikuje postać: Piotra Jaroszewicza
- przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu
- ocenia postawy działaczy podziemia niepodległościowego i żołnierzy niezłomnych
- ocenia skutki społeczne reform gospodarczych i gospodarki planowej
- ocenia metody sprawowania władzy w Polsce na początku lat 50.
- ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu
- ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki wobec wydarzeń poznańskich
- ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.
- ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL
- ocenia okres rządów Edwarda Gierka

Rozdział V: UPADEK KOMUNIZMU.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu: Czerwiec '76
- zna daty: wydarzeń czerwcowych (VI 1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978)
- identyfikuje postacie: Edwarda Gierka, Jana Pawła II
- przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce

- wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża sytuację w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”
- zna datę: strajków sierpniowych (VIII 1980)
- identyfikuje postać: Lecha Wałęsy
- przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu: stan wojenny
- zna daty: wprowadzenia stanu wojennego (12/13 XII 1981), zniesienia stanu wojennego (22 VII 1983)
- identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy
- przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce
- wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *perestrojka*, Jesień Ludów
- identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa
- przedstawia rolę Michaiła Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego
- wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe
- zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989)
- identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego
- wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: spekulacja, Komitet Obrony Robotników (KOR), tajny współpracownik (TW)
- zna daty: powstania KOR (IX 1976), I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (VI 1979)
- identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Antoniego Macierewicza, Stanisława Pyjasa
- opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r.
- określa cele i opisuje działalność KOR-u
- wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, strajk solidarnościowy, 21 postulatów, porozumienia sierpniowe
- zna daty: porozumień sierpniowych (31 VIII 1980), powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980)
- identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Stanisława Kani, Wojciecha Jaruzelskiego
- omawia przebieg wydarzeń sierpniowych
- wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją
- wyjaśnia znaczenie terminów: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), ZOMO, internowanie
- zna daty: pacyfikacji kopalni Wujek (16 XII 1981), przyznania Pokojowej Nagrody Nobla L. Wałęsie (1983)
- identyfikuje postać: Jerzego Popiełuszki
- charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce
- przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny
- omawia okoliczności zniesienia stanu wojennego w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: *glasnost*, *uskorzenie*, aksamitna rewolucja, Wspólnota Niepodległych Państw
- zna daty: obalenia komunizmu w Polsce, Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech (1989-1990), rozpadu ZSRS (1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozwiązania ZSRS (XII 1991)
- identyfikuje postacie: Václava Havla, Borysa Jelcyna
- przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w.
- wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne
- wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS
- wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy, hiperinflacja
- zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989), powołania rządu T. Mazowieckiego (12 IX 1989)
- identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka, Jarosława Kaczyńskiego
- podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu
- prezentuje następstwa wyborów czerwcowych

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: ciche podwyżki, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), drugi obieg, Konfederacja Polski Niepodległej (KPN)
- zna daty: powstania ROPCiO (1977), utworzenia KPN (1979)
- identyfikuje postacie: Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego, Anny Walentynowicz
- wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne
- wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarności”
- zna daty: przejścia władzy przez W. Jaruzelskiego (1981), I zjazdu NSZZ „Solidarność” (IX–X 1981) porozumień szczecińskich (VIII 1980), porozumień jastrzębskich (IX 1980)
- identyfikuje postacie: Bogdana Borsewicz, Andrzeja Gwiazdy, Mieczysława Jagielskiego

- omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności”
- wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ)
- zna daty: zawieszenia stanu wojennego (XII 1982), powstania OPZZ (1984), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984)
- identyfikuje postacie: Grzegorza Przemyska, Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Lisa
- przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego
- charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego
- wyjaśnia znaczenie terminów: mudżahedini, dżihad, efekt domina, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), komitety helsińskie, Karta 77
- zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejścia władzy przez M. Gorbaczowa (1985), katastrofy w Czarnobylu (1986), ogłoszenia niepodległości przez Litwę (1990)
- identyfikuje postać: Nicolae Ceaușescu
- charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej
- charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego
- omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Ochrony Państwa (UOP), weryfikacja
- zna daty: ponownego zalegalizowania NSZZ „Solidarność” (IV 1989), przyjęcia nazwy Rzeczpospolita Polska (29 XII 1989)
- identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Krzysztofa Skubiszewskiego
- omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu
- przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Młodej Polski (RMP)
- zna datę: założenia WZZ (1978)
- identyfikuje postacie: Stanisława Barańczaka, Andrzeja Gwiazdy, Krzysztofa Wyszowskiego, Bogdana Borusewicza
- charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w.
- wyjaśnia znaczenie terminu: kryzys bydgoski
- zna daty: zamachu na Jana Pawła II (V 1981), kryzysu bydgoskiego (III 1981)
- identyfikuje postacie: Ryszarda Kuklińskiego, Jimmy’ego Cartera
- przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r.
- zna daty: zamordowania G. Przemyska (1983)
- identyfikuje postać: Kornela Morawieckiego
- charakteryzuje opozycję antykomunistyczną w Polsce w latach 80. XX w.
- wyjaśnia znaczenie terminów: „imperium zła”, pucz Janajewa
- zna daty: puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991)
- identyfikuje postać: Giennadija Janajewa
- wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego
- wyjaśnia znaczenie katastrofy w Czarnobylu dla Europy i ZSRS
- wyjaśnia znaczenie terminu „gruba linia”/„gruba kreska” i problem z jego rozumieniem
- zna datę: debaty Miodowicz–Wałęsa (XI 1988)
- identyfikuje postacie: Alfreda Miodowicza, Mieczysława Rakowskiego

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego
- ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej
- ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce

Rozdział VI: POLSKA I ŚWIAT W NOWEJ EPOCE.

Ocenę **NIEDOSTATECZNĄ** otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności przewidzianych w realizowanym programie nauczania i nie jest w stanie wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela.

Ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- zna datę: wejścia Polski, Czech i Węgier do NATO (1999)
- identyfikuje postać: Władimira Putina
- wyjaśnia okoliczności wstąpienia Polski, Czech i Węgier do NATO
- wyjaśnia znaczenie terminu: Al-Kaida
- zna datę: ataku na World Trade Center (11 IX 2001)
- identyfikuje postać: George’a W. Busha
- wyjaśnia przyczyny i skutki wojny z terroryzmem po 2001 r.
- przedstawia przyczyny dominacji USA we współczesnym świecie
- wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja
- zna datę: uchwalenia Konstytucji RP (2 IV 1997)
- identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego
- wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, Unia Europejska
- zna daty: przyjęcia Polski do NATO (12 III 1999), wejścia Polski do UE (1 V 2004)
- identyfikuje postać: Aleksandra Kwaśniewskiego
- przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE
- wymienia korzyści, jakie przyniosła Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO
- wyjaśnia znaczenie terminów: Internet, telefonia komórkowa, globalizacja
- wyjaśnia, jakie szanse i zagrożenia niesie za sobą globalizacja
- omawia zalety i wady nowych środków komunikacji
- wyjaśnia znaczenie terminu: przeludnienie
- wymienia najważniejsze zagrożenia społeczne współczesnego świata

Ocenę DOSTATECZNĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu: Wspólnota Niepodległych Państw (WNP)
- zna daty: powstania Wspólnoty Niepodległych Państw (1991), pomarańczowej rewolucji (2004), rozpadu Jugosławii (1991–1992)
- identyfikuje postacie: Billa Clintona, Borysa Jelcyna
- charakteryzuje rządy W. Putina w Rosji
- wymienia problemy, z jakimi spotkały się podczas transformacji ustrojowej kraje postsowieckie
- prezentuje skutki rozpadu Jugosławii
- wyjaśnia znaczenie terminów: polityka neokolonializmu, apartheid, Autonomia Palestyńska
- zna datę: inwazji USA na Irak (2003)
- identyfikuje postacie: Osamy bin Ladena, Saddama Husajna
- wyjaśnia, na czym polega polityka neokolonializmu i jakie niesie za sobą skutki
- przedstawia przyczyny i charakter wojny w Iraku
- omawia zjawisko terroryzmu islamskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, bezrobocie, pluralizm polityczny
- zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (27 X 1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005)
- identyfikuje postacie: Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Ryszarda Kaczorowskiego
- omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza
- wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego
- wymienia reformy przeprowadzone pod koniec lat 90. XX w.
- omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.
- wyjaśnia znaczenie terminu: referendum akcesyjne
- zna daty: referendum akcesyjnego (VI 2003), udziału wojsk polskich w wojnie w Afganistanie (2002) i Iraku (2003)
- identyfikuje postacie: Bronisława Geremka, Billa Clintona, Borysa Jelcyna
- wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE
- przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE
- omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO
- wyjaśnia znaczenie terminów: amerykańizacja, kultura masowa
- opisuje przejawy globalizacji we współczesnym świecie
- wskazuje cechy współczesnej kultury masowej
- opisuje zjawisko amerykańizacji
- przedstawia konsekwencje wzrostu poziomu urbanizacji współczesnego świata
- wyjaśnia, na czym polega zjawisko przeludnienia
- wyjaśnia znaczenie terminów: bogata Północ, biedne Południe

- wymienia problemy demograficzne współczesnego świata
- wskazuje rejony świata, w których występują największe nierówności społeczne
- prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata

Ocenę DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminów: Euromajdan, rewolucja róż
- zna daty: wojny w Jugosławii (1991–1995), ludobójstwa w Srebrenicy (1995), porozumienia w Dayton (XI 1995), rewolucji róż (2004), Euromajdanu (2013/2014)
- identyfikuje postacie: Aleksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki, Micheila Saakaszwilego
- omawia proces demokratyzacji Ukrainy i Gruzji
- przedstawia przyczyny i skutki wojen w byłej Jugosławii i Czeczenii
- wyjaśnia znaczenie terminów: masakra na placu Tiananmen, talibowie, tzw. Państwo Islamskie
- zna daty: porozumienia izraelsko-palestyńskiego w Oslo (1993), masakry na placu Tiananmen (VI 1989), wybuchu wojny w Syrii (2011), aneksji Krymu (2014)
- identyfikuje postacie: Nelsona Mandeli, Jasira Arafata, Icchaka Rabina, Szimona Peresa
- przedstawia rozwój gospodarczy Chin i Japonii w drugiej połowie XX w.
- wyjaśnia znaczenie terminu: „wojna na górze”
- zna daty: początku „wojny na górze” (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), noweli grudniowej (XII 1989), reformy administracyjnej (1997)
- identyfikuje postacie: Jana Krzysztofa Bieleckiego, Jarosława Kaczyńskiego
- omawia koszty społeczne reform gospodarczych
- charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski
- przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt Weimarski, program „Partnerstwo dla Pokoju”
- zna daty: podpisania Układu europejskiego (XII 1991), powstania Trójkąta Weimarskiego (1991), wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), podpisania protokołu akcesyjnego Polski do Paktu Północnoatlantyckiego (1997), podpisania Traktatu nicejskiego (2000)
- identyfikuje postać: Włodzimierza Cimoszewicza
- określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej
- wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO
- wyjaśnia znaczenie terminów: antyglobaliści, bogata Północ, biedne Południe, „globalna wioska”
- wymienia poglądy przeciwników globalizacji
- przedstawia skutki rozwoju turystyki
- omawia przyczyny, kierunki i skutki ruchów migracyjnych we współczesnym świecie
- wyjaśnia znaczenie terminów: Czarna Afryka, Europol, efekt cieplarniany
- określa przyczyny i skutki narastania nierówności społecznych we współczesnym świecie
- wyjaśnia, jakie zagrożenia niesie za sobą przestępczość zorganizowana
- przedstawia działania współczesnego świata na rzecz poprawy stanu ekologicznego naszej planety

Ocenę BARDZO DOBRĄ otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie terminu: oligarchia
- zna daty: I wojny czeczeńskiej (1994–1996), II wojny czeczeńskiej (1999–2009), wojny o Osetię Południową (2008)
- identyfikuje postacie: Dżochara Dudajewa, Ramzana Kadyrowa
- charakteryzuje sytuację polityczną na Kaukazie i w Naddniestrzu
- zna daty: ludobójstwa w Rwandzie (1994), wybuchu wojny domowej w Jemenie (2015)
- identyfikuje postać: Baszara al-Asada
- wyjaśnia, dlaczego manifestacja chińskich studentów w 1989 r. zakończyła się niepowodzeniem
- wyjaśnia, jakie są przyczyny współczesnych konfliktów w Afryce
- wyjaśnia znaczenie terminu: popiwek
- zna datę: rozwiązania PZPR (I 1990)
- wyjaśnia znaczenie terminów: Środkowoeuropejskie Porozumienieo Wolnym Handlu (CEFTA), grupa luksemburska
- opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem
- wyjaśnia znaczenie terminu: Dolina Krzemowa
- omawia szanse i niebezpieczeństwa dla człowieka, wynikające ze współczesnych zmian cywilizacyjnych
- wyjaśnia znaczenie terminów: arabska wiosna, Państwo Islamskie, protokół z Kioto
- zna daty: wejścia w życie protokołu z Kioto (2005), arabskiej wiosny (2010–2013)
- przedstawia przyczyny i skutki przemian w świecie arabskim w latach 2010–2013
- wyjaśnia, na czym polegają kontrasty społeczne we współczesnym świecie

Ocenę CELUJĄCĄ otrzymuje uczeń, który:

- ocenia rolę W. Putina w przywróceniu Rosji roli mocarstwa
- ocenia problem terroryzmu
- ocenia wpływ USA na sytuację polityczną współczesnego świata
- ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.
- ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE
- ocenia skutki zjawiska amerykańskiej kultury na świecie
- przedstawia działania podejmowane w celu niwelowania problemów demograficznych, społecznych i ekologicznych we współczesnym świecie

SZCZEGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA POSZCZEGÓLNYCH FORM Z HISTORII

Oceny		Odpowiedzi ustne (WAGA 2)					
Celujący	-samodzielna, poprawna odpowiedź ucznia, podparta dodatkowymi materiałami np. ilustracją, zdjęciami, albumem, mapą						
Bardzo dobry	- samodzielna, poprawna odpowiedź ucznia						
Dobry	- poprawna odpowiedź, uzupełniona dodatkowym pytaniem nauczyciela						
Dostateczny	- odpowiedź poparta kilkoma dodatkowymi pytaniami nauczyciela						
Dopuszczający	- fragmentaryczna odpowiedź z dużą pomocą nauczyciela						
Niedostateczny	- całkowity brak odpowiedzi						
		Bieżąca wiedza i umiejętności w trakcie lekcji (WAGA 1)					
Celujący	-samodzielna, poprawna odpowiedź ucznia, podparta dodatkowymi materiałami np. ilustracją, zdjęciami, albumem, mapą						
Bardzo dobry	- samodzielna, poprawna odpowiedź ucznia						
Dobry	- poprawna odpowiedź, uzupełniona dodatkowym pytaniem nauczyciela						
Dostateczny	- odpowiedź poparta kilkoma dodatkowymi pytaniami nauczyciela						
Dopuszczający	- fragmentaryczna odpowiedź z dużą pomocą nauczyciela						
Niedostateczny	- całkowity brak odpowiedzi						
		Kartkówki (WAGA 3)					
Celujący	Bardzo dobry	Dobry	Dostateczny	Dopuszczający	Niedostateczny		
100%	90%-99%	70%-89%	50%-69%	30%-49%	0%-29%		
		Sprawdziany (WAGA 4)					
Celujący	Bardzo dobry	Dobry	Dostateczny	Dopuszczający	Niedostateczny		
100%	90%-99%	70%-89%	50%-69%	30%-49%	0%-29%		
		Praca z mapą historyczną (WAGA 2)					
Celujący	- uczeń samodzielnie odczytuje informacje z mapy, sprawnie posługuje się legendą mapy, wyciąga wnioski przyczynowo-skutkowe z analizy mapy historycznej, określa kierunki geograficzne na mapie						
Bardzo dobry	- uczeń samodzielnie odczytuje informacje z mapy, sprawnie posługuje się legendą mapy, określa kierunki geograficzne na mapie.						
Dobry	- uczeń odczytuje informacje z mapy uzupełnione dodatkowymi pytaniami nauczyciela, w dobrym stopniu posługuje się legendą mapy,						
Dostateczny	- uczeń odczytuje informacje z mapy uzupełnione kilkoma dodatkowymi pytaniami nauczyciela, wskazuje legendę mapy,						
Dopuszczający	- uczeń udziela fragmentarycznych odpowiedzi dotyczących mapy z dużą pomocą nauczyciela						
Niedostateczny	- całkowity brak odpowiedzi						
		Pisemna analiza tekstu źródłowego (WAGA 2)					
Celujący	Bardzo dobry	Dobry	Dostateczny	Dopuszczający	Niedostateczny		
100%	90%-99%	70%-89%	50%-69%	30%-49%	0%-29%		
		Obliczanie czasu minionych wydarzeń/określanie wieków/oś czasu (WAGA 3)					
Celujący	- uczeń bezbłędnie określa wiek wydarzeń historycznych i współczesnych, oblicza różnicę lat między wydarzeniami, zaznacza daty na osi czasu lub w przedziałach czasowych, umiejscawia w czasie wydarzenia historyczne, poprawnie dzieli epoki historyczne.						
Bardzo dobry	- uczeń bezbłędnie określa wiek wydarzeń historycznych i współczesnych, oblicza różnicę lat między wydarzeniami, zaznacza daty na osi czasu lub w przedziałach czasowych,						
Dobry	- uczeń popełnia 2-3 błędy przy określaniu wieku wydarzeń historycznych, obliczaniu różnicy lat między wydarzeniami, zaznaczaniu daty na osi czasu lub w przedziałach czasowych,						
Dostateczny	- uczeń popełnia więcej niż 2-3 błędy przy określaniu wieku wydarzeń historycznych, obliczaniu różnicy lat między wydarzeniami, zaznaczaniu daty na osi czasu lub w przedziałach czasowych,						
Dopuszczający	- uczeń zapisuje wieki cyframi rzymskimi, z dużą pomocą nauczyciela określa wiek wydarzeń i zaznacza daty na osi czasu						
Niedostateczny	- całkowity brak odpowiedzi						
		Sprawdzenie umiejętności korzystania z różnych źródeł metodą projektu. (WAGA 2)					
Celujący 50 pkt	Podział funkcji; planowanie pracy, przydzielenie zadań – 5 pkt						
Bardzo dobry 44-49 pkt	Współpraca w grupie lub samodzielne rozwiązywanie problemów, wzajemna pomoc- 5 pkt						
Dobry 38-43 pkt	Zaangażowanie w pracę członków grupy; propozycje ciekawych rozwiązań; nowe pomysły – 5 pkt						
Dostateczny 31-37 pkt	Systematyczność i wytrwałość, terminowe realizowanie zadań – 5 pkt						
Dopuszczający 25-30 pkt	Różnorodne źródła informacji, pomoc sojuszników – 5 pkt						
Niedostateczny 0-24 pkt	Gromadzenie materiału; selekcja i uporządkowanie zebranego materiału – 5 pkt						
	Poziom merytoryczny (treści adekwatne do tematu pracy); stopień realizacji tematu – 5 pkt						
	Strona graficzna prezentowanego materiału (estetyka, oryginalność, kreatywność) – 5 pkt						
	Odpowiednie rozplanowanie czasu prezentacji – 5 pkt						
	Sposób przekazania informacji (przygotowanie, atrakcyjność, estetyka) – 5 pkt						

Informacje nie ujęte w Przedmiotowych Zasadach Oceny zawarte są w WZO

Sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności:

• *Sprawdziany*

- Po zrealizowaniu treści kształcenia z więcej niż z trzech tematów uczeń pisze sprawdzian. Jego termin ustala nauczyciel razem z uczniami i co najmniej tydzień wcześniej zapisuje w dzienniku lekcyjnym, uczniowie notują termin w zeszytce przedmiotowym.
- Sprawdzian jest poprzedzony lekcją powtórzeniową. Uczniowie otrzymują zagadnienia (pytania) obowiązujące na sprawdzianie.
- Udział w sprawdzianie jest obowiązkowy.
- Sprawdzian ma formę pisemną. W uzasadnionych przypadkach (zdrowotnych lub wynikających z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej) uczeń może zaliczyć sprawdzian ustnie.
- Jeżeli uczeń z powodu usprawiedliwionej nieobecności nie napisał sprawdzianu, przystępuje do zaliczenia materiału w innym, uzgodnionym z nauczycielem terminie.
- Sprawdzian powinien być sprawdzony i oddany do wglądu uczniom w nieprzekraczalnym terminie 2 tygodni.
- Poprawa sprawdzianów ocenionych na niedostateczny nie jest obowiązkowa, a ocenionych na dopuszczający jest dobrowolna. Uczeń ma prawo do poprawienia również innych ocen ze sprawdzianu w ciągu tygodnia od daty otrzymania informacji o ocenie. Uczeń pisze ją tylko raz. Treści kształcenia i punktacja jest taka sama, jak za sprawdzian pierwotny. Otrzymana ocena jest ostateczna.

• *Kartkówki*

- Uczeń zobowiązany jest do przygotowywania się do każdej lekcji, sprawdzenie wiadomości i umiejętności **z najwyżej trzech ostatnich tematów** może mieć formę pisemną (kartkówki) lub w uzasadnionych przypadkach formę odpowiedzi ustnej. Kartkówka może być przeprowadzona na każdej lekcji bez zapowiedzi.

• *Odpowiedzi ustne*

- Uczeń zobowiązany jest do przygotowywania się do każdej lekcji, sprawdzenie wiadomości i umiejętności **z najwyżej trzech ostatnich tematów** ma formę ustną. Dopuszczalne jest dobrowolne zgłoszenie chęci udzielenia odpowiedzi ustnej. Podczas odpowiedzi ustnych ocenie podlega:
  - poprawność merytoryczna,
  - samodzielność odpowiedzi,
  - umiejętność poprawnego wnioskowania, sposób, a przede wszystkim jakość, jasność i precyzyjność formułowania myśli; Ocena z odpowiedzi ustnej nie podlega poprawie.

• *Bieżąca wiedza i umiejętności ucznia*

- Uczeń prezentuje w formie ustnej lub pisemnej wiedzę z bieżącego tematu lekcji, wykorzystując umiejętność posługiwania się mapą historyczną, określania związków przyczynowo-skutkowych, wieku i obliczania czasu wydarzeń.
- Jeżeli uczeń nie stosuje się do poleceń nauczyciela i nie wykona zadania może otrzymać ocenę niedostateczną. Ocena niedostateczna podlega poprawie.

- *Praca z mapą historyczną*
  - Uczeń omawia z jakich elementów składa się mapa, odróżnia mapę od planu, porównuje mapy geograficzne i historyczne, odczytuje z mapy lub wskazuje podstawowe informacje, omawia rolę mapy w poznawaniu przyczyn i przebiegu wydarzeń historycznych.
- *Analiza tekstu źródłowego* Uczeń odpowiada na proste pytania postawione do tekstu źródłowego, pozyskuje informacje z różnych źródeł oraz selekcjonuje je i porządkuje; stawia pytania dotyczące przyczyn i skutków analizowanych wydarzeń historycznych i współczesnych.
- *Obliczanie czasu minionych wydarzeń*
Uczeń określa wiek wydarzeń historycznych i współczesnych, oblicza różnicę lat między wydarzeniami, zaznacza daty na osi czasu lub w przedziałach czasowych.
- *Sprawdzenie umiejętności korzystania z różnych źródeł metodą projektu.*

Częstotliwość oceniania:

FORMY OCENIANIA	I SEMESTR	II SEMESTR
Odpowiedzi ustne	co najmniej 1 ocena	co najmniej 1 ocena
Bieżąca wiedza i umiejętności w trakcie lekcji.	co najmniej 1 ocena	co najmniej 1 ocena
Pisemna analiza tekstu źródłowego	co najmniej 1 ocena	co najmniej 1 ocena
Praca z mapą historyczną	co najmniej 1 ocena	co najmniej 1 ocena
Sprawdziany	co najmniej 1 oceny	co najmniej 1 oceny
Kartkówki	co najmniej 1 oceny	co najmniej 1 oceny
Obliczanie czasu minionych wydarzeń/określanie wieków/oś czasu	co najmniej 1 ocena	co najmniej 1 ocena
Sprawdzenia umiejętności korzystania z różnych źródeł metodą projektu.	co najmniej 1 oceny	co najmniej 1 oceny